Nagyvárad, 1896. II. évfolyam 186. szám. Vasárnap, augusztus 9.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 » 50 »
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva
Egész évre . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . 2 » 50 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfő és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apácza-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, augusztus 9.

Pro aris et focis.

A képviselö-választások idejét még homály boritja: senki sem tudja, vajjon a mostani képviselőház kihúzza-e öt évre szóló megbizásának idejét, mely jövő évi februárius havában telik le, avagy pedig kénytelen lesz-e időnek elötte elmerülni a mulandóság tengerébe, — csak az egy bizonyos, hogy senki sem tud bizonyosat.

Bizonytalan a helyzet, mert bizonytalán a kormány állása, bizonytalan mindamellett, hogy többséggel bir a parlamentben, különösen ha a Kossuth-segédcsapatra támaszkodik, amit közös megegyezéssel kölcsönösen meg is tesznek, valahányszor szükségük van egymásra.

Magyarország közügyei most már fél esztendő óta ebben a bizonytalanságban posványosodnak a sok taktikázásnak miatta. Ha a kormány biztos volna afelől, hogy a jövő év tavaszán nem kell féltenie többségét a képviselő-választásoknál: egy mohamedán egykedvüségével bevárná ezt az időpontot, de rossz lelkiismerete nem enged neki nyugtot és azért siettetni szeretné az általános választások időpontját, nehogy az ellenzéki pártoknak idejük és módjuk legyen a közvéleményt kellőképpen fölvilágositani. Ahhoz azonban a korona hozzájárulása kell, ez pedig, tekintve a nagy többséget, melyre a kormány minden alkalommal hivatkozik, nem adja beleegyezését az alkotmányos alakiságok fölforgatásához annál kevésbbé, mivel magában a kormánypárt kebelében megbomlott az egység a kiegyezés kérdésében.

Az ellenzék ezt jól tudja és ezért teljes erejéből készül a kiegyezésről szóló törvényjavaslatok tárgyalására, valamint a képviselő-választásokra.

Magyarországon az alkotmány visszaállitása óta nem volt oly heves választási küzdelem, mint aminő ezuttal fog végig viharzani országunkon.

Ezek a mozgalmak nálunk mindig igen izgalmasak szoktak lenni. Keleti faj vagyunk, ha hevülünk, akkor mindjárt lángolunk.

De azokhoz a mozgalmokhoz képest, melyek előkészülőben vannak, az eddigiek össze sem lesznek hasonlithatók. Efölött eleget sopánkodnak azok, akik a hatalom boldog birtokában vannak s akik ezeknek árnyékában huzódtak meg, de az alkotmányos szabadságok s jogok igaz barátai abban csak egy öntudatára ébredt szabad nemzetnek egészséges életlüktetését látják.

Már pedig ennél sokkal nagyobb javakról van szó. A jövő választási küzdelem *„pro aris et focis“* — Istenért, a családi tüzhely szentségéért, a nemzet évezredes hagyományaiért fog folyni. Arról lesz majd [illegible] — s már van is, — vajjon sutba dobjuk-e, amit atyáink, mióta a czivilizált államot megalkották, a magyar nemzet szent palladiumának tartottak, vagy megóvjuk-e fiaink s unokáink számára azokat a biztositékokat, melyeknek a magyar nemzet ezeréves fennállását köszönheti s amelyek egy ujabb ezeréves állami élet létföltételeit képezik

Tudja ezt minden igaz magyar, bármilyen legyen is is anyanyelve, és mert. tudja, hogy ez szóllitja küzdelemre, nem is fog hiányozni egy ép kézláb választó sem a nagy küzdelemből, mely dönteni fog Magyarország jövője fölött.

Ne is hiányozzék senki, ha őseinek hitét megtagadni nem akarja, azokat a hagyomanyokat, melyeket Sz.-István az államalkotó, Sz. László a honvédő, IV Béla az államujtó, Nagy Lajos a hóditó, es Hunyady Mátyás az igazságos örökül hagyott reánk.

A modern állami élet Angliában is még mindig a középkori alapokon nyugszik és ki mondhatná, hogy Anglia nem haladt elő ez alapokon és nem a legvirágzóbb s legszabadabb népe Európának?!

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A betyár felesége.

Irta: **Prigl Olga.**

Két hosszu esztendő pörgött le az idő orsóján, hogy Beretvás Marczit a csendőrök meglőtték, — de a feleségének még most se tudott begyógyulni a szive. Égette azt a bánat folyton, — hiába. locsolgatta szeme hulló harmatával, hiába keresi két hosszu esztendeje a szegény ura elhullott vércseppjét . . .

— Bolond Beretvás Marcziné! — rég felitta azt már a föld, elmosta a záporeső, Tisza vize kicsapott a partra s besodorta habjába a betyár urad vérét. Sohse törődj véle . . .

Bokor Lidiának a lelkébe nyilalott.

— Betyár lett volna az ura, az ő szép ura! — Soha! Ráfogták, ártatlanul ölték meg. A vérét nem is iszsza be a föld, záporeső se mossa le, Tisza vize se kapja habjába. Rubintgyöngy vált abból. Vérből lett rubint-gyöngyből meg virág kél Péter-Pál nap éjszakáján, — vér-virág . . .

Igy beszélte azt az öreg Pozdorjáné, a ki pedig jövendőt lát, álmot fejt meg, ködruhába csatangol zivataros éjfélen.

Beretvás Marcziné sűrün ellátogatott Pozdorjánéhoz, s aztán sóvárogva várta, leste Péter-Pál nap éjszakáját.

. . . Szellő se lebbent, madár se szólt, hogy megindultak a parton ketten. A haraszt nem zörgött nyomukba, vizi vad nem rebbent fel, hogy a rekettyét gázolták. Elől ment Pozdorjáné. Vele volt a hétágu villa, a boszorka-lámpás a kilencz hajszálból sodort ördögkötél. Dehogy tenne egy lépést ezek nélkül.

A hetágu villa bűvös karikát fog körülöttük, a boszorka-lámpásban tizenhárom frissen szedett Szentjános-bogár világit, a kilencz hajszálból sodort ördögkötelet a vér-virágra csavarja. Nem szabad ahhoz kézzel nyulni.

Beretvás Marcziné ott lépked mindenütt a Pozdorjáné nyomába. Nem fél, nem reszket. A szivét, a lelkét édes reménység tartja csendesen. Övé lesz az ura megint. Mert nem igaz ám, hogy a halottak nem jönnek vissza többé . . .

Pozdorjáné megállott, a boszorka-lámpással háromszor keresztet csinált maga elé a setétségben s aztán elkezdte tagolni:

Péter-Pál nap éjsza-káján
Jöjj ki bujj ki vér-vi-rág . . .

Tizenegyszer mondta el, akkor lehajolt s hirtelen hurokba kötötte a kilencz hajszálból sodort ördögkötelet. Abba fogta a vér-virág szárát. Fekete szint mutatott az az éjféli világosságban, de bent a mécsvilág mellett igazán olyan vörös volt az, mint a frissen cseppent vér. Most már csak füstre kell tenni, ráolvasni, aztán legvégül tüzes serpenyőbe, — s Bokor Lidia meglátja az urát, annak az egy csepp véréből fakadt egy szál virágnak a párolgó gőzében.

Hanem ahhoz még Pozdorjáné maga kevés, hogy a virágot füstre is tegye, rá is olvasson, -ő azt csak legvégül a tüzes serpenyőbe szokta vetni.

Két komaasszonya várakozik rá a kamarába. Öreg nép mind a kettő, nem igen tud már az olyan aludni; igy aztán tollfosztásra összesze szoktak gyülni némely éjszaka. Hol itt, hol ott, — s ha akad valami más dolog, mint a hogy most is, hát szivesen megteszik.

A tüzhelyen hamvas parázs pislogott, csakhamar fölszitották A három asszony ott sürgött körülötte. Hajoltak jobbra, balra, hosszu furcsa verseket hadartak össze, — s Pozdorjáné belevetette a vérvirágot a tüzes serpenyőbe. Nehéz, fojtó gőz csapott fel utána s akkor azt mondták Bokor Lidiának, hajoljon a serpenyő fölé s nézzen bele erősen a gőzbe.

— Én uram Istenem! — kiáltott a szegény asszony s csak ellálott a szava.

Meglátta az urát. A két karja ölelésre nyilt, — majd meg el kezdett reszketni. Forgott vele a világ. Az ura széditő tánczba kapott vele, arany korona volt a fején ragyogó fényes öltözet libegett utána . . . Egyszer aztán csak összeesett, hamu lett belőle szürke hamu . . .

Bokor Lidi homlokát meg kiverte a verejték s alig állott a lábán. Nagyon kifáradt a tánczba. A hajnal-pirosság besütött a nyitott kéményen, de az se tudta rózsaszinre festeni az arczát. Sápadt volt az s fehér, mint a meszelt fal.

Pozdorjáné bedörgölte a halántékát eczet-

A helyzet.

Budapestről azt az értesitést veszszük, hogy a kormánypárt kebelében hallatlan erőfeszitéseket tesznek arra, hogy a kiegyezés kérdésében egyértelmüséget hozzanak létre kormány s párthivei között.

E czélra abban állapodtak meg, hogy a kiegyezési javaslatok még elintézetlen másodrendü kérdéseibe kapaszkodva, melyekre nézve b. Bánffy miniszter elnök kötelezettséget még nem vállalt, oly követelésekkel állanak elő, melyeket az osztrák miniszterium nem teljesithet: akkor majd a magyar kormány feje u l t i m á t u m m a l áll elő, melyet ha az osztrákok elfogadnak, akkor b. Bánffy némely látszólagos előnyt mégis csak fölmutathatna; ha azonban azt el nem fogadnák, akkor b. Bánffy is megszabadulna kötelezettségeitől s szabad kezet nyerne a kormánypárt.

Bármely eset álljon be, ugy vélekednek a kormánypárt vezérlő férfiai, a szakadás a liberális párton el volna körülhető.

Ennek két hét alatt el kell dölnie.

Ez iránt sürgős megkeresés jött a két kormányhoz azzal a megokolással, hogy a kiegyezés körül most napirenden lévő izgalmaknak véget kell érniök a belső nyugalom érdekében, valamint tekintettel a czári párnak látogatására f. évi szeptember havában.

Hir szerint azonban az osztrák kormány nem hajlandó ez ujabb taktikázáshoz hozzájárulni és hivatkozva a magyar kormányelnök határozott igéretére, hogy a megkötött kiegyezéssel él vagy bukik, leghatározottabban kivánja ez igéretek teljesitését, amelyek király ő felsége részéről is jóváhagyásra találtak.

Ily körülmények között a magyar kormány sorsa felől senki sem lehet kétségben.

—

Képviselőválasztás Magyar-Csékén.

A Rezey Szilviusz öröke be van tölve; a hü szolgálataiért tanfelügyelővé kinevezett képviselő lemondásával megüresedett képviselő állást tegnap töltötték be Magyar-Csékén.

A választás lanyha érdeklődés mellett ment végbe.

G o l d i s János nagyváradi gör. kel. püspöki helynök volt az egyedüli jelölt.

Z i g r e Miklós választási elnök reggel 9 órakor kihirdette az eredményt, hogy G o l d i s János magyar-csékei választókerület képviselőjének egyhangulag megválasztatott.

A jelen volt választók se treasca éljen kiáltásokkal vették tudomásul az elnök kijelentését és szétoszlottak. Egyéb baj nem történt.

Tankötelesek statisztikája.

Helyreigazitásul Iapunk tegnapi számában közölt adatokra veszszük a következő érdekes összehasonlitást.

Három helyi lapban egyformán volt közölve a tankötelesek összeirásról az eredmény, még pedig beavatott helyről beküldve. E szerint a végeredmény kitett 8498-at. Ez nem lehet helyes. Tudom, meg vagyok győződve, hogy a tanitók lelkiismeretes munkát végeztek, hogy ők minden tekintetben alkalmasak az ily munka végzésére, mert körültekintők, óvatosak, fontolgatók, szóval pedansak s a jelen esetben még sem lehet igaz a végeredmény. Azt hiszem, a beavatott beküldők kissé elhamarkodták a dolgot, nem várták be a v é g l e g e s végeredményt, ami kitünik a következőkből.

Az 1893-év augusztus havában is volt tanköteles összeirás. A mostani összeirók között 4-én vettek részt az összeirásban s annak eredménye a mostanival összehasonlitva sokkal kedvezőbb. Akkor t. i. az 1893-ik évben volt.

3—5 éves óvóköteles fiu 1036, leány 1102 = 2138 kevesebb 73.

6—11 éves mindennapi tanköteles fiu 2158, leány 2221 = 4379 + 160

12—14 éves ismétlő tanköteles fiu 1214, leány 1016 = 2230 + 238

Összesen 8747

A jelen évben pedig összesen 8498 tehát a jelenévben 249-el kevesebb, mint három évvel ezelőtt. Ez a szám, ha 100 felnőtre 22 tankötelest veszünk (ami nem is sok, mert az országban átlag 23% számitanak) 1131 emberrel apasztaná városunk lakosságát ami ijesztő sok rövid 3 év alatt. Már pedig a főorvos által havonként kiadott népességi statisztikában majdnem mindig szaporodás és pedig jelentékeny szaporodás van kimutatva. Itt tehát csak tévedés foroghat fen.

Átlagos számitás szerint 8830 körül kell a tankötelesek számának lenni, tehát a mostani összeirásnál 332-vet többnek. Láttam az egyes tanitók munkáját gondos, tiszta munka volt s tapasztalásból tudjuk, hogy házról-házra lakásról-lakásra jártak sőt még a szomszédoknál is tartózkodtak a tankötelesek felől, itt tehát csak a részletek összegezésébe kereshető a hiba. Ezt nem láthattam.

Azt hiszem, hogy még nagyon sok ház lakója nem kerestetett fel s hogy melyek azt is gyanitom s ha ne tán kikerült e volna az illetők figyelmét megmondom, hogy a külterületek, szőlőhegyi pajták, tanyák, vasuti őrházak, temető s csőszházak stb. azok, hol a tankötelesek nem irattak össze. Ugy-e főkapitány ur?

Békési János.

Gazdasági érdekeink.

A magyar pénzügy-miniszterium kimutatása az állami bevételek- s kiadásokról az alkotmányos korszak kezdetétől fogva egy érdekes mozzanatot tüntet föl, azt ugyanis, hogy a nyári időszakról minden évben a bevételek terén kevesbbiet mutatkozik.

Ez a legerősebb, mert legérezhetőbb bizonyiték arra nézve, hogy Magyarország állami létének költségeit a mezőgazdaság fedezi. Nyáron van a r a t á s, és amig a gazda nem értékesiti termését, addig pang az üzlet s kereskedés, és nem is folynak be az adók az állami pénztárakba.

Ez olyan tapasztalati tünet, amely elől senki sem zárkózhatik el.

És mégis mit tapasztalunk másfelöl? Azt, hogy a magyar államot éltető s fentartó mezőgazdaságot számba se vesszik azok, akik az államot kormányozzák.

Ezért ne is csodálkozzunk, hogy Magyar-

---

tel, megitatott vele egy pohár vizet. Attól jobban lett egy kicsit.

Beretvás Marczinéé azután minden éjszaka ellátogatott a fosztókákba, éjfélli gyülekezetekbe. Maga se tudta hogyan, — de beletanult a ráolvasásba Összszefőzött csudálatosabbnál csudálatosabb szereket, orvosságot. A maga kezével válogatta hozzá a füveket. Tisza erdőjében, a maga kezével ásta ki a gyökeret a föld alól, a mivel megtudta puhitani a beteg ember meredt lábát, ki tudta választani a mérges genyet a pokolvar égető sebéből.

S Beretvás Marczinénak hire futamodott. Százával jött hozzá a beteg ember, a nyomorult koldus.

S Beretvás Marczinét nagyobb boszorkánynak kezdték tartani, mint Pozdorjánét. Pozdorjáné csak ront, s igéz — Beretvás Marczinéé csudadoktor.

Pozdorjánét elfutotta az epe, a sárga irigység. Hogy merte más az ő mesterségét eltanulni, s beadta Bokor Lidiát a törvénynek, be az egész éjféli gyülekezetet. Igy amugy istentelenkednek, czimborálnak azok a sátánnal. Az ő lelkén nem szárad.

— Győződjenek meg felőle főbiró uraim, — mondta. Ma éjszaka éppen Beretvás Marczinénál lesz a gyűlöke. Beretvás Marczinéé kint lakik a czigánysoron, hajitásnyira az akasztófa dombtól. Világosság nem lesz ablakában, arról azonban ráismerhetnek a házára, hogy seprü van keresztbe fektetve az ajtóküszöbön.

Pozdorjáné nevetett, nagyon jól megcsinálta a dolgot. Csakugyan éjféli gyülőke lesz Bokor Lidiánál. A sok nyomorult asszony, emberből áll ki a gyülőke. Világért se az ő komaasszonyai. De milyen furcsa is lesz, hogy befogdossák azokat! De már azt szeretné látni.

Jóval éjfél előtt ott settenkedett a czigánysoron, a Beretvásné hajléka körül. Vén, boglyos fűzfa terpeszkedett az árokparton, a mellett húzta meg magát. Várt csendesen. Jöttek a törvény emberei. A tömlöcz-őr meg két hajdu czepelte a lánczot, bilincset.

Pozdorjáné olyan merész volt, hogy mindenütt utánok tappogott. A seprüt ő hajitotta keresztbe a ház előtt.

Azok bementek, mint a hogy mondva volt nekik. Meg is találták Bokor Lidiát. Vallatóra is fogták menten. Nem tagadott az semmit, s csak egyre azt hajtogatta:

— Isten látja lelkem, — nem cselekedtem rosszat.

A sok nyomorult asszony, ember sirva borult le a hajduk előtt, de azok csak rájuk tették a lánczot s hajtották őket a városházára. Legelsőnek engedték Bokor Lidit. A tömlöczőr maga fogta meg a láncza végét.

Pozdorjáné visszabujt a boglyas fűzfa mögé. Aztán, hogy jobban lássa a Bokor Lidia arczát, — hát kidugta fejét a leveles galy közt. Az egyik hajdu lámpása éppen rávetette világát.

Bizony befogták öt is, hiába szabadkozott, rugdalódzott.

. . . A tömlöczőr odahajolt Beretvás Marczinéhoz, s azt sugta a fülébe:

— Ismerlek Bokor Lidi, majd te is megismersz engem — — —

Bokor Lidi nem felelt.

. . . Két nap se telt belé, hogy a főbiró kihallgatva egy sereg tanut, — meghozta az itéletet.

Pozdorjánét, Bokor Lidit tűzhalálra.

Szomoruan reszketett be a csillagfény a tömlöcz rácsos ablakán. A két máglya fel volt rakva a szentesi határban. Hajnalkor fellobog a láng.

Bokor Lidi csendesen aludt, — nem félt a haláltól. Pozdorjánét külön csukták, az egyre átkozódik.

Az őr ott járkál föl és alá s aztán odahúzódik a Beretvás Marczinéé tömlöcz fülkéjéhez. A nyitott ablakon keresztül hallatszik az asszony csendes, nyugodt lélegzetvétele. Az őr kivesz köpenye alól valamit, — a tilinkóját. Hajdan pásztorember volt, — azt beszélik róla — s most is ha néha kedve kél, hát olyan szép, szomoru nótákat fuj el a szegény rabok gyönyörüségére.

Bokor Lidi felneszelt a hangokra, előbb azt hitte, — álmodik. Mintha csak ott ülne az ura mellett s átfogná annak a nyakát. A rőzsetüz pirosra festi arczukat, harmincz legény ül a tüz körül karikába — — —

— Ismerj meg Bokor Lidia —

Szólott be valaki kivülről. Én vagyok — — — a harmincz közül egy — — —

— Bokor Lidi a szivem hasadna meg, ha a te gyönge tagjaidat a tűz sütné, emésztené. Hallgass rám, megszabaditalak. Még éjfél sincs, hajnalig túljársz a határon . . .

Bokor Lidi megrázta a fejét:

— Nem . . .

S olyan asszony volt, a ki ha egyszer kimond valamit, hát meg is tartja . . .

———

országon fölfordult viszonyok vannak: agrár ország vagyunk, a kormány és pártja pedig agrár-ellenes politikát űz, hódolva a kozmopolita markantilizmusnak, mely nem ismer hazát, nemzetet, csak pénzérdeket.

Alkotmányos korszakunk kezdetétől mindjárt ferde irányban indult meg az urálkodó politika az anyagi, az ipari s mezőgazdasági téren.

Az összes miniszteriumokat jogászokkal töltötték meg, akik tudvalevőleg mindenhez értenek, de legjobban a reklámcsinálához.

Az egyedüli sikerre vezető s mindenre képesitő tudománynak a jogai szak képesitése állitatott föl, azért még a nemzet szellemi, művelődési és anyagi érdekeinek vezetésére hivatott szakminiszteriumokat, különösen a közoktatásügyi s a földmivelésügyi miniszteriumot vajmi csekély kivétellel csakis czéhbeli jogászok, azok is egyoldalu jogi képesités alapján népesitik meg. Ezek között vannak olyanok, akik a buzát a rozstól s zabtól nem tudják megkülönböztetni, kik semmi néven nevezhető mezőgazdasági szaktanulmányokkal nem birnak, az ország mezőgazdasági viszonyait a gyakorlatban nem ismerik, annál kevésbbé képesek fölérteni a nemzet magasabb gazdasági érdekeit.

A mezőgazdasági magyar államnak élet érdekeit ezek intézik. Ezek a különben tiszteletreméltó urak kedélyesen intézik az ország legvitálisabb gazdasági ügyeit; ők vállalkoznak évekre kiterjedő közgazdasági szerződések megkötésére, a legfontosabb anyagi kérdéseknek külföldi államokkal való együttes megoldására, ők határoznak a belföldi gazdasági élet összes mozzanataiban, amelyekre az államnak befolyása van.

Ez az oka, hogy a magyar mezőgazdaság nem bir érvényesülni.

Szomoru eredményét lehet ennek tapasztalni amaz áldatlan helyzet sulyában, mely ma a külföldi versenynek megerősitésével s Ausztriával való kiegyezéssel a mezőgazdaságra nehezedik. A külföld kedvezményekben részesül, a mi kormányunk pedig még saját terményeinknek, se juhainknak, se marháinknak nem tudta biztositani a kiviteit, még Ausztriába sem, annál kevésbbé volt képes ujabb utakat s piaczokat nyitni kivitelünknek.

Ha egyéb érzéke nem volna, mint a financziális, a fiskális szempont iránt való érzék, már rég más politikát követne, vagyis inkább oly férfiakat állitott volna a földmivelésügy élére s vezetésébe, akik ezen a gazdára nézve kimondhatatlanul káros, az államra nézve áldatlan helyzeten javitottak volna.

Emiatt óriási veszteségek érték mezőgazdaságunkat.

Ausztria kormánya számtalanszor kihasználja saját előnyére a közös eljárás czimén azt a járatlanságot, melyben a földmivelésügyi minisztériumban ülő sablon-jogászok mezőgazdasági érdekeink terén leledeznek.

Külföldi lapokból értesültünk például, hogy Németország nem is vette komolyan a vámszerződésnél kormányunk követelményeit és kiküldöttei még nem is igen igyekeztek komolyan érvényesiteni a magyar gazdák megokolt kivánalmait. Románia és Szerbia, ez a két primitiv kis állam sokkal nagyobb kedvezményeket biztositott magának a külfölddel szemben, mint kormányunk Magyarországnak.

Mindezen okok igen nagy mértékben idézték elő a mai gazdasági válságot.

És azok, kik e téren a nemzeti vagyon megőrzését és az anyagi érdekek érvényesitését elmulasztották, ezek senkinek sem tartoznak felelőséggel.

A kultur-érdekek után a földmivelés érdekei részesülnek legkevesebb pártolásban a liberális kormányok részéről.

Maga a földmivelésügyi miniszterium annyira hódol a merkantilizmusnak, hogy nem is állit be költségvetésébe nagyobb számú tételt a gazdasági helyzet egyes ágainak javitására, a szükséges fejlődés elömozditására, ujabb czélirányos vivmányok meghonositására.

A földmüvelésügyi miniszterium e tekintetben még a gazdasági egyesületek mögött marad és mintegy csak a statiszta szerepét játsza ebben az országban, ahol minden csak a mezőgazdaságon nyugszik s minden csak azon fordul meg.

Most itt az ideje, hogy gazdáink a jövő képviselő-választásokra szervezkedjenek és csak oly jelöltnek adják szavazataikat, aki a földmüvelésügyi miniszterium ujjászervezésével mezőgazdasági érdekeinek érvényesitését tüzi ki czéljául párt-különbség nélkül. *B. I.*

A katholikus egyesületek országos kongresszusa.

Annyi többé-kevésbbé hasznos gyülekezés meg sokadalom után néhány nap multva kezdetét veszi a magyar katholikus egyesületek országos kongresszusa. A magyar katholikusok nagyarányu politikai tömörülését követi most azoknak társadalmi egyesülése s ennek a rég várt egyesülésnek nagyon szükséges kifejezője s hatalmas előmozditója lesz a magyarországi katholikusok ez első országos kongresszusa. — Nem csoda hát, ha Magyarország katholikusainak milliói rendkivüli érdeklődéssel tekintenek eléje s már addig is több ezeren jelentkeztek a kongresszus résztvevő tagjaiul.

Ezeknek utbaigazitására szükségesnek találjuk a következőket közölni:

Tagsági jegy.

A kongresszus irodája az összes tagoknak megküldte már a Tagsági jegyet azon kérelemmel, hogy azt megőrizni sziveskedjenek, miután az egyes esetekben igazolásul szolgálhat. Ha netalán valaki tagsági jegyét meg nem kapta volna, mielőbb értesitse arról az irodát, hogy az iroda azt pótolhassa.

Vasuti jegy.

Az utazásra vonatkozólag a vasuti igazolvánnyal együtt a következő két értesitést küldte szét az iroda: 1. A magyar állam vasutak összes vonalain a tagsági igazolvánnyal az I. osztályban II-od osztályu, a II. osztályban III-ad osztályu, a III. osztályban pedig fél II-od osztályu jegygyel utazhatni. 2. A Kassa-oderbergi vasut vonalain ugyan ezen igazolvánnyal hasonló kedvezményben részesülnek a tagok. Külön igazolvány itt nem szükséges. 3. Az igazolvány 14 napig érvényes. 4. A felszálló vasuti állomást mindenki maga irja be. 5. A felszálló állomáson a jegy hátlapját le kell bélyegeztetni, ha ezt elmulasztják, akkor az igazolvány a visszautazásra nem bir érvénynyel.

Az összes pályaudvarokban valamint a gőzhajóállomásnál rendezők fogják várni a kongreszszusra érkezőket.

Fogadás a pályaudvarban.

Minden helyeken magasra feltüzött tábla lesz látható ezen felirattal: »Kath. kongresszus.« E tábla mellett fognak várakozni a rendezők, a kongresszus jelvényével ruhájukon — valamint itt lesznek felállitva a kirendelt vezetők is, kik az egyes csoportokat kalauzolni fogják.

A kinek tehát bármi felvilágositásra lesz szükségük, keressék fel rendezőinket, a kik a szükséges utmutatást meg fogják adni.

Kalauzolás.

A mely több tagból álló csoportnak vezetőre van szüksége, idejekorán jelentse be azt az irodánál.

A vezetők az illető csoportot az egész nap folyamán kalauzolni fogják.

A vezetőkért külön dij nem fizetendő.

Lakás. Élelmezés.

Mindazok, kik az irodánál lakást rendeltek, lakásjegyüket idejekorán még otthon veszik kézhez, ugy, hogy megérkezve a fővárosba, a vonatról egyenesen lakásukru térhetnek.

Minden lakásjegyen ki van tüntetve az utcza és a házszám, az illető lakásrészt magában az épületben fogják megmutatni. A lakásdijak, akár a kongresszus előtt, akár a kongresszus idején az irodánál fizetendők le. (Koronaherczeg-utcza 17.) Az iroda munkáját nagyban megkönnyiti az, ki a lakásdijat előzetesen küldi be. Kath. legényegyleti tagok, kik kongresszusokon résztvesznek, a kongresszus ideje alatt a központi kath. legényegyletben 30 krért kapnak ebédet és 20 kron vacsorát. Kik ezen ellátást igénybe akarják venni, forduljanak mielőbb egyenesen a központi kath. legényegylethez. (Budapest, Rottenbiller-utcza 22. sz.)

Kongresszusunk tagjai a kongresszus ideje alatt tehát augusztus hó 17., 18., 19. és 20-án 26 krért kaphatnak ebédet (levest, főzeléket, sült hust és kenyeret) az iroda által kijelölendő helyeken. A kik ezen jutányos étkezést igénybe akarják venni, forduljanak mielőbb az irodához. És pedig határozottan jelöljék meg, mely napon akarják igénybe venni ezen ebédet. A fizetés ezen ebédekért az irodában történik, vagy a kongresszus alatt, vagy előzetesen is. A kik előre beküldik a pénzt, megkönnyitik az iroda munkáját. A megrendelőknek az iroda, ha e megrendelés augusztus 12-ig történik, még otthonukba megküldi az ebédjegyeket, melyeken jelezve lesz az a nap, melyre érvényesek és a hely, hol az ebéd kiszolgáltatik.

Diszlakoma.

A kongresszus nagygyülése után aug. 19-én ünnepélyes diszbankett lesz a kiállitás területén. Egy teritéк ára 3 frt 50 kr. A megrendelőknek az erre vonatkozó jegyeket is otthonukba küldi meg az iroda, ha a megrendelést idejekorán megküldik.

Kedvezmények.

A kongresszusi irodában eddig a következő kedvezményes jegyek kaphatók.

Belépőjegy az ezredéves országos kiállitásba 5 jegyből álló füzet 2 forint 50 kr. helyett csak 1 frtért.

Tengeri Akvárium a kiállitás területén 30 kr. helyett 18 kr.

Konstantinápoly 50 kr. helyett 40 kr.

A néprajzi missziókiállitás és Munkácsy Mihály »Honfoglalása« a nemzeti muzeumban 40 kr. helyett 20 kr.

Munkácsy Mihály Ecce Homoja 50. kr. helyett 40 kr.

Jelvények.

A kongresszus tagjai a kongresszus ideje alatt a következő jelvényt fogják viselni:

Nemzetiszinü csokorral körülvett melltü, mely szent hitünk jelvényét, a keresztet mutatja, benne ezen felirat: katholikus kongresszus 1896. A jelvényt a tagok az irodában s a szakosztályok tanácskozási helyén vehetik át. Ugyan e helyeken fogják szétosztani a kongresszus teljes programmját és ügyrendjét is, mely részletesen közölni fog minden tudnivalót.

Kongresszus programmtervezete.

Augusztus 17. Hétfő.

Reggel 9 órakor ünnepélyes Veni Sancte és Szent Mise a belvárosi templomban. Mise után a katholikus egyletek és egyleti élet felajánlása Jézus Legszentebb Szivének.

A templomban a különbüző egyesületek, testületek zászlaikkal jelennek meg és sorfalat állanak.

Délelőtt 10 órakor a kongresszus megnyitó ülése.

Délután 2—5-ig a szakosztályok tanácskozásai.

Déiután 5 órakor az Aquinói Szent Tamás-Társaság diszgyülése a papnevelő intézet nagytermében.

Este 8 órakor ismerkedési estély.

Augusztus 18. Kedd.

Reggel 8 órakor ünnepélyes szent mise a belvárosi templomban ő Felsége, apostoli királyunk születése napja alkalmából.

Délelőtt 9—12-ig a szakosztályok tanácskozásai.

Délután 2—5-ig szakosztályok.

Délután 3—6-ig ünnepélyes Szentségimádás az Angol kisasszonyok templomában.

Augusztus 19. Szerda.

Délelőtt 9 órakor a kongresszus nagygyülése a kiállitási ünnepségek csarnokában.

Két órakor diszebéd a kiállitás területén.

Délután 6 órakor az orsz. központi kath. legényegyletek jubiláris ünnepélyei.

Augusztus 20. Csütörtök.

Délelőtt a kongresszus részt vesz a szent-István-napi körmeneten. A katholikus legényegylet ünnepségei.

Nyilvános imádás.

Hogy a kongresszus idején az Eucharistia-Társulat papjainak és az Oltár-egyesületek tagjainak külön is alkalom nyiljék a Legföls. Oltáriszentség augusztus 18-ikán (kedden), mint a kongresszus második napján, a budapesti angolkisasszonyok templomában (Belváros, Lipót-utca), délután 3 órától esti 6 óráig nyilvános imádásra fog kitétetni, és ezzel egyidejüleg a szentségi egyesületek közös értekezletet fognak tartani.

Ezen alkalomból a sorrend a következő:

3 órakor: Szentség-kitétel.

3—4 óráig: Közös szentségimádás az Eucharista-társulat papjai által, melyre a kongresszus alkalmából a székesfővárosban időző összes egyházi férfiak tisztelettel meghivatnak.

4 óra után: az Eucharistai-társulat tagjai és oltár-egyesületek egyházi és világi vezetői az Angol-kisasszonynak házának nagytermében közös értekezletet tartanak.

6. órakor: szentséges áldás a templomban. A sz. áldás után a Legföls. Oltári szentség visszahelyeztetik.

Legény-egyesület jubileuma.

Az orsz. közp. kath. legényegyletnek negyven éves fennállása emlékére rendezett ünnepély műsora.

Augusztus 19-én délutáni 6 órakor diszgyülés, melyet társasvacsora követ.

Augusztus 20-án reggel 6 órakor az összes katholikus legényegyesületek az egysületi házból elindulnak, hogy Szent-István körmeneten résztvegyenek.

Augusztus 20-án délutáni 6 órakor, diszelőadás: Az ipar-diadala. (Szövegét irta: Rosty Kálmán S. J. Zenéjét szerzé: Vavrinecz Mór.)

A diszelőadást társasvacsora követi.

*

Az iroda mindenben készséggel és gyorsan szolgál felvilágositással, ha ez iránt lehető rövid idő alatt hozzá kérdést intéznek.

Nagyvárad város közügyei.

Ülés a városházán. Nagyvárad város gazdasági szakbizottsága kedden, augusztus hó 11-én délután 3 órakor ülést tart a városházán. Két tárgya lesz az ülésnek. A kereskedelemügyi miniszter már jó idő óta sürgeti, hogy készitse el Nagyvárad városa az épitéshez használandó tégla és cserép méretének nagyságára vonatkozó szabályrendeletet. — A másik ügy a gázvilágitásra vonatkozó szerződés némely szakaszának megváltoztatása és a gáz világitás kiterjesztésének kérdése. — *Visszavett városi földek.* A nagyváradi agyag- és téglaáru gyár részvénytársaság még az 1892. évben megvett Nagyvárad várostól a Wolffi-erdő mellett 7 holdl földet, holdanként 600 frtjával, azon czélból, hogy a területet téglavető czélra kihasználják. Sem a vételárt, sem a kamatot azonban nem fizette a részvénytársaság s ezért a tanács felszólitotta a fizetésre. Erre a részvénytársaság arra kérte a várost, hogy csak a tényleg kihasznált terület megfizetésére köte eztessék s a terület többi részét vegye vissza a város. A város, tekintettel arra, hogy a megvett területen igen magasan van a kavics réteg s kevés a téglagyártásra alkalmas föld, a kérelmet teljesiti, de az eddigi haszonbérnek megfelelő összeget kötelesek megfizetni, a kihasznált földterület árával együtt. A városi főmérnök konstatálta, hogy 2 hold 1345 négyszög öl terület teljesen ki van használva, ellenben a város által visszaveendő terület 4 hold és 152 négyszög öl. — *Mennyi gázt fogyaszt Nagyvárad?* A légszeszgyárrai korábban sok kellemetlensége volt Nagyvárad városának; de mióta az uj igazgató Rezs vette át a gázgyár vezetését, ugy a város, mint a közönség a legszebb előzékenységgel találkozik a gázgyárral szemben. Igy a szerződésen kivül nem régen is a magán fogyasztóknak lejebb engedte a gáz árát. Különben érdekesnek tartjuk, a városi főszámvevő feljegyzése alapján Nagyvárad gázfogyasztásának emelkedésére nézve a következő adatokat közölni: az évi gázfogyasztás kitett 1887-ben 5,117.620 angol köblábat; 1888-ban 5,317.084 angol köblábat; 1889-ben 6,314.276 angol köblábat; 1890-ben 8,649.175 angol köblábat; 1891-ben 9,999.928 angol köblábat; 1892-ben (ez évben vezették be a vasut állomáshoz) 11,276.942 angol köblábat; 1893-ben 12,659.125 angol köblábat; 1894-ben 13,134.666 angol köblábat; 1895-ben 13,582.410 angol köblábat. Egy angol köbláb tudvalevőleg egyenlő 28·3152 köbméterrel. — A légszeszgyár és Nagyvárad városa között fennálló szerződés 39. §-a szerint ha a város területén az évi gázfogyasztás eléri a 8 millió 750 ezer angol köblábat, a magán fogyasztóknak ezer angol köblábonként 5 frt 25 krra redukálja az eredetileg kikötöttt 5 frt 25 kr gázdijat; ha a fogyasztás eléri az évi 10 millió 500 ezer angol köblábat, ezerenként 5 frtjával számit a magánfogyasztóknak; mig ha az évi fogyasztás eléri a 14 milliót, a magánfogyasztók ezer angol köblábanként 4 frt 75 krért kapják a gázt. Mint a fenti adatokból kitünik, Nagyvárad gázfogyasztása már nemsokára eléri a 14 millió angol köblábat.

UJDONSÁGOK.

TÁJEKOZTATO.

☛ **Régészeti és történelmi muzeum** (Schlauch park) nyitva ma d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Más időben 50 kr.

Augusztus 9. Iparos-ifjak egyletének ülése d. u. 3 órakor.
» 9. Népünnepély a Rhédey-kertben.
» 12. Végtárgyalás a Pável elleni tüntetés ügyében.
» 13. Nagyvárad város törvényhatóságának közgyülése d. u. 3 órakor.

Szept. 3. Iparosok tömeges felrándulása a kiállitásra.
Október 3., 4. Lóverseny a nagyváradi gyepen.

* **A király hadgyakorlatokon.** A Dunántul tartandó őszi hadgyakorlatok alkalmával a király Csáktornyán fog lakni. Ő felsége ide szeptember hó 19-én érkezik és gróf Festetics Jenő kastélyában fog lakni. A kastélyt e czélból teljesen ujból berendezték s a kényelem minden kellékével ellátták. — Ő felségén kivül csak báró Beck, a táborkar főnöke fog a kastélyban lakni. — A királylyal Ottó főherczeg, továbbá Rainer főherczeg és talán még több királyi herczeg is leutazik Csáktornyára. A Galicziában megtartandó hadgyakorlatok alatt a király főhadiszállása Komarnonban lesz. A polgárihatóságokat a király Grodekben fogja fogadni. A király Bécsbe való visszatérése előtt, szeptember tizenötödikén Przemyslben, a Badeni Szaniszló gróf, tartományi marschall által vezetett lengyel nemesi küldöttséget fogja fogadni.

* **Szent Lőrincz napja** van holnap, hétfőn, augusztus hó 10-én, mely egyuttal kardinális s püspök urunk ő Eminenciája védőszentjének ünnepe és a főmagasságu bibornok ur névnapja. A Tiszántúl szerkesztősége és elvhü olvasó közönsége nevében hódolatunk nyilvánitása kapcsán legjobb üdvkivánatainkat fejezzük ki ő Eminenciája névünnepe alkalmából.

* **A király legujabb szobra.** Az államvasutak igazgatósága elkészitteti a millennium emlékére a király meilszobrát s azt a budapesti nyugati pályaudvar várótermében állitja föl. A kereskedelmi miniszter már megadta hozzá a jóváhagyását. A szobrot Zala György készíti el karrarai márványból. A király már kilátásba helyezte, hogy a szobor mintázásához ülni fog október hónap folyamán.

* **Uj kath. kör.** A sárbogárdi róm. kath. dalkör alapszabályait a m. kir. belügyminiszterium a bemutatási záradékkal ellátta.

* **Thaly Kálmán visszavonulása.** Thaly Kálmán, ki már néhány czikluson át Debreczen I. választókerületét képviseli, nem vállal többé mandátumot s teljesen visszavonulva a politikai élettől, nagyobb irodalmi tevékenységet fog kifejteni.

* **Pokorny Herman altábornagy Debreczenbe érkezett** Nagyváradról, hogy itt a csabaiakkal kiegészitett ezred felett szemlét tartson. Az állomásnál a helyőrség tisztikara várta az altábornagyot Jekelfalussy Lajos tábornok vezetése alatt. Este a »Biká«-ban bankett volt a katonazenekar részvétele mellett.

* **Az anyakönyvvezetés költségei.** Perczel Dezső belügyminiszter a képviselőház határozata szerint, köteles részletes kimutatást terjeszteni a Ház elé az állami anyakönyvvezetés költségeiről. Mint értesülünk, e kimutatás előmunkálatai megindultak azzal, hogy a belügyminiszter minden törvényhatóságban elrendelte az adatok gyülését.

* **A nagygyakorlatok előtt.** Tegnap jöttek be kettős zeneszó mellett az aradi 33-as bakák, miután előbb az idevaló 37-es katonákkal megütköztek. A 33-asok igen ki voltak fáradva, ami nem is csoda. Annál jobban fog esni nekik a pihenő, a sáncz alatt elrendezett sátrakban. Bakáink aug. 21-én, mennek a nagygyakorlatokra, a mely Margittán és környékén fog lefolyni, addig is apróbb ütközetek lesznek Hegyköz Pályi Száildobágy, Kis Ürögd és Oláh Apáti közt.

* **Elhalasztott közgyülés.** Következő sorok közlésére kérettünk fel. A Nagyváradi Ipartestület Ifjusága Önképző Egyletének a mai napra hirdetett közgyülése, mivel a Rhédey-kerti ünnepélyen az egylet tagjainak nagy része szintén részt veszen, elhalasztatott f. hó 16-ára.

* **Kitüntetett nagyváradi segédek és tanonczok.** Az ezredéves országos kiállitás keretében rendezett iparos sogédek és tanonczok munkáinak kiállitásán Nagyváradról és Biharmegyéből mintegy 60-an vettek részt. A kiállitás julius 15-én nyilt meg s augusztus 15-ig lesz megtekinthető. A birálatot a tanonczok és segédek kiállitott tárgyai felett már megejtette a biráló bizottság s a nagyváradi és biharmegyei kiállitók közül dijakat nyertek a következők: a tanonczok kiállitásán 1 aranyat nyertek: Illyés László Nagyvárad, Kenéz Lajos Nagy-Szalonta. A segédek kiállitásán második dijat nyertek 2 aranynyal: Katona Mihály Érmihályfalva, 1 aranyat: Radovics Sándor Nagy-Várad, Szentpéteri József Nagyvárad, Bogár Imre Nagyvárad.

* **Királyok találkozása.** Az Epoca szerint már megkezdték azon szobák berendezését, a melyekben a Vaskapu megnyitása alkalmával királyunk. továbbá Károly román király és Sándor szerb király fognak lakni. Körülbelül harmincz szobát rendeznek be e czélra. A román és a szerb király, uralkodónknál fognak találkozni egymással.

* **A honvédlaktanya kibővitése.** A Nagyváradon állomásozó honvédség nagyobb épitkezést eszközöltet még ez évben s a honvédelmi miniszter már jóváhagyta a szükséges költségeket. A Markovics-féle háznál a fő-utczai vonalban tiszti étkező és más helyiségeket emelnek. Egyuttal kérik a várost, hogy tekintettel az utczavonal szabálytalan görbeségére, az utczavonal megállapitását rendelje el. A hosszu kőfal helyett földszintes csinos épületet emelnek.

* **Halálozás.** Váradi Antal jeles költőnk édes anyja, özvegy Weberné hosszu vizibetegség után 76-éves korában meghalt Pécsett. Fia vasárnap látogatta meg utoljára az édes anyát, kitől, mint igazi vallásosságtól át és áthatott, jámbor nőtől példás nevelésben részesült. Az ifjuba öntött istenfélelem a férfiunak sok remek költeményében talált méltó kifejezést. Váradi odaadó szeretettel viseltetett öreg anyja iránt és ennek nehéz betegsége alatt többször rándult le hozzá a messze fővárosból. Özv. Weberné egy derék molnárnak volt valamikor a felesége, kinek halála óta a buzgó ájtatosságban és kedves fia hirnevében keresett s talált vigasztalást, megnyugvást. Temetése f. hó 7-én pénteken délután 4 órakor volt.

* **Bábaképezde Debreczenben.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Kenézy Gyulát, a debreczeni közkórház szülészeti és nőgyógyászati osztályának rendelő főorvasát, a Debreczenben fellállitandó m. kir. bábaképezde igazgató-tanárává a szabályszerü illetményekkel nevezte ki.

* **Muszájból zsidó.** Azt irja a »Szabad Sajtó« czimü protestáns hetilap, hogy itt a fővárosban egy protestáns nő áttért a zsidó vallásra. A lelkészi hivatalban, hol bejelentette áttérését, sirva panaszkodott, hogy a körülmények kényszeritik e lépésre, vagy, a hogy ő mondta, »muszáj volt zsidóvá lennie.«

* **Husz ives felebbezés.** A mult hónapban oly sok izgalom között lefolyt Debreczen városi rendkivüli közgyülésen létrejött városi uj szervezeti szabályzat ellen számos bizottsági tag felebbezést fog benyujtani, a melyet aláirás végett most köröznek a városatyák között. A felebbezés körülbelől husz ivnyi terjedelmü. A roppant irás-halmazban az indokolás legnagyobb részét az képezi, hogy a bizottsági tagoknak nem adatott elég idő a szervezési javaslat tanulmányozására, hogy készületlenül fogtak a tárgyaláshoz, aztán hogy a szervező bizottság tullépte hatáskörét, a midőn nem csupán az árvaszék szervezésére szoritkozott. Főindokul hozza fel a felebbezés, hogy a tisztviselők fizetésemelésére és a lakbérre megállapitott 81000 frtnyi többletnek fedezésére a a költségvetésben alap nincs. Kifogásolja azt is, hogy a 23 tisztviselő is részt vett a szavazásban stb.

* **Szabad felolvasást tartani a zsidókról?** Preiszl József soproni kereskedő az Allianz, de mindenesetre nem az Israelit-Allianz, hanem a soproni Allianz nevü egyesület ülésén azt követte el, hogy antiszemita izü felolvasást tartott, a helyett, hogy szidta volna a bigótt papokat, a fekete Agliardit. Ez utóbbiért bizonyára senkinek sem jutott volna eszébe őt felekezet elleni izgatással vádolni; de ez a Preiszl zsidókról irt s olvasott fel s ezért ellene a soproni törvényszék felekezet elleni izgatás vétsége miatt büntető eljárást inditott, de azután ez eljárást megszüntette. A törvényszék megszüntető határozatát a kir. ügyészség megfelebbezte. A győri kir. itélőtábla azonban helybenhagyta a törvényszék határozatát.

* **Megfelebbezett tisztujitás.** A HajduBöszörményben megejtett tisztujitás ellen felebbezést adtak be. A dolog története ugyanis az, hogy Böszörményben a 96 választó képviselő közül 48 ezelőtt 4 héttel választatott. E községi képviselőválasztás ellen felebbezés adatván be, a választást megsemmisitették. A törvény értelmében az ujjonan alakult képviselet választja az uj tisztikart, de egyetlen uj képviselő volt, a régiek se szavazhattak, igy nem teljes képviselet restaurált. Másik ok a felebbezésben az itatás bent a városházában, a hivatali szobákban. Érdekkel várjuk a felebbezés eldöntését. Ha uj választás lesz is, tudósitónk szerint, a tisztikar aligha fog változni.

* **A kassai dóm fölszentelése.** A kassai dóm felszentelésének ünnepi programmját végképp megállapitották már. A felszentelés szeptember 6-án lesz. Az ünnepségen a kormányt Wlassics miniszter fogja képviselni, a ki szeptember 5-én délután 3 órakor érkezik Kassára külön vonaton. Vele utazik a képviselőház és a förendiház küldöttsége is. A fölszentelés aktusa után a város, mint a dóm kegyura, diszebédet ád a vendégek tiszteletére. Ebéd után avatja föl a miniszter az állami fölsőbb leányiskola diszes uj palotáját s Bubics püspök vacsorája után a vendégekkel együtt elutazik. A bizottság meghivta az ünnepre Császka érseket, Vályi eperjesi, Dessewfy csanádi és Meszlényi szatmári püspököt is.

* **Halál a bérkocsiban.** Babó Iván aradi járásbiró édesenyja, özvegy Babó Imréné aug. 6-én el akart utazni Mezőkovácsházára, hogy fiát, az ottani szolgabirót, meglátogassa, A vonathoz egyfogatu bérkocsin ment, mellette ült a házmesternő is. Utközben Babóné elaludt. A házmesternő nem sejtett semmi rosszat, hanem mikor a pályaudvarhoz értek, költögetni kezdte urnőjét. Ez azonban meg se mozdult. Kétségbeesésében sikoltozni kezdett tehát, mire e közelben volt rendőrök elősiettek és leemelték Babónét a kocsiról. A boldogtalan asszony még egyet sóhajtott, azután meghalt. Halálát szivszélhüdés okozté.

* **Sajtóper a „Szózat“ miatt.** Jankovics Sándor deszki községi jegyző nagyott vétett Gavrilovits János görög keleti pópa ellen, a miért ez a Zasztavában keseregte ki magát. Jankovitsnak büne az, hogy a deszki szerb egyház millennáris ünnepén, melyet természetesen nem a pópa jóvoltából tartottak, elénekeltette a Szózatot. Ezt az eljárást Gavrilovits kvalifikálhatatlan gyalázatosságának minősitette, a Szózat éneklőit elnevezte gyász-szerbeknek és czikke végén igy kiált fel: »És neked, boldogtalan nemzetem, türnöd kell, hogy arczodba köpjenek.« Jankovits Sándor sajtópert inditott e czikk miatt.

* **Teljes napfogyatkozás** E hó 9-én mint már jelentettük napfogyatkozás lesz, mely Norvégiában teljesen, Európa többi részeiben pedig részlegesen látható. Arról, a mit látni fogunk, ha a legközelebbi vasárnap nem lesz eső, irja egy csillagász: A nap már elsötétülve fog felkelni, azaz a nap korongjának egy része, még pedig a baloldala nem lesz látható. Mivel napfeljöttekor s naplementekor az emberi szem egyenesen betekinthet a napba, a nélkül, hogy a szemeknek ártana, ez a napfeljötte érdekes jelenséget fog nyujtani. Csaknem a nap felkelte után be fog állani a legnagyobb elsötétülés s a hold egész a napkorong közepéig fog behatolni, mire a napkorong elsötétült része folyton kisebbedni fog s 5 óra 24 perczkor a napfogyatkozás véget ér.

* **Telephon Ér-Mihályfalva és Nagyvárad közt.** A főispáni hivatal rendeletet intézett Ér-Mihályfalva községhez, melyben egy Nagyváradd összekötött telephon létesitésére hivja fel a képviselő testületet. melyről a f. hó 9-én tartandó gyülésen határoz a képviselő testület.

* **A porosz szabadkőmüvesek.** A »Vossiche Zeitung« szerint néhány héttel ezelőtt a három régi berlini nagypáholy védnöke, Frigyes Lipót herczeg panaszt tett Vilmos császárnál a német czentrum lapjainak a szabadkőmivesek ellen irányult heves támadásai miatt. A császári magániroda főnöke, Lucanús, levélben válaszolt a herczegnek és sajnálatát fejezte ki, levelében azonban a lapok támadásait egyetlen szóval sem érintette. A »Vossiche Zeitung« — német libarilások vezérlapja — ezekből azt következteti, hogy a német czentrumpárt domonálja jelenleg a politikai helyzetet.

* **Három millió egy tanitónak.** Csinos kis jushoz jut egy nagy pör szerencsés kimenetele folytán, mint egy bácskai lap jelenti, Palásthy Fábián ó-becsei szállási tanitó. A pert Palásthy atyja kezdte meg a kecskeméti határban fekvő Szentkirályi-uradalom miatt, a melyet az öreg Palásthy öreganyja, a ki Szentkirályi leány volt, hagyott a Palásthyakra. A napokban végre ez a nagy pör eldőlt, s most a szegény szállási tanitó s öreg szüléje három millió forintot érő dominiumnak az urai.

* **Rendőri hirek.** *Kifosztotta lakótársait.* Szabó Imre és Győri József iparossegédek, egyszobában laktak Egri Károlylyal, s meglehetős egyetértés uralkodott köztük. Azonban az egyetértéssel és a bizalommal ez utóbbi rutul visszaélt. Ugyanis tegnap mig társai nem voltak otthon ládájukat és abból 20 frt készpénzt s körülbelül száz forintra rugó ruhát és értéket ellopott, aztán megugrott Nagyváradról. A rendőrség most nyomozza a tolvajt s már nyomában is van, s remélhetőleg rövid idő alatt kézrekerül. — *Kilopta a pofonok árát.* Guttmann Sámuel 8 frt ára liszt szállitást bizott Kigyós Sándor, püspökii csavargóra. Ez azonban a liszt árával nem számolt be, mire Guttmann a rendőrségnél panaszt tett. Faludy Soma rendőrőrmester aztán elcsipte az ispsét és bekisérte. A rendőrbiztos hivatalos hangon vallatni kezdte: Vald be mi inditott a lopásra? A kedélyes tolvaj vigyorogva nézett a biztosra s önbizalomra való hangon felelé: Hja kérem ez az ur pofon vágott, amiért nem akartam a lisztjét odébb szállitani, én meg oszt' megharagudtam, elvittem ugyan a lisztet, de a nyolcz frtot megtartottam a pofon árában. Ha kell, hát le is ülöm, de vissza sohasem adom!! — *Megvasalt csavargónő.* A rendőrséghez, egy erős testalkatu csavargónőt vittek be részegen. Persze a dutyiba zárták, hol aztán pár óra mulva magához jött és mivel nem tetszett neki a szük kóter, meg aztán az önérzet is fellázadt benne, elkezdett dörömbözni. A kóter ajtaját, ablakát kitörte, paradicsommal kezdett hajigálni, és oly óriási orditást vitt véghez, hogy meg kellett vasalni. A rendőrség egy-két közembere most azon töri a fejét, hogy honnét vette e nő az ilyenkor még jó drága parádicsomot?

* **Rövid hirek.** *Névváltoztatások.* Abusztin Henrik mező-keresztesi születésü ember vezeték nevét »Árpád«-ra; Grünhut Vilmos b.-tordai lakos »Gál«-ra; kiskoru Kóhn Ferencz élesdi lakos »Kun«-ra változtatták vezeték neveiket. — *Veszélyes kémények.* Nagyvárad városa utasitotta a kéményseprőket, hogy a közveszélyes kéményeket jelentsék be. Több mint 400 ilyen kéményt jelentettek be, a melyekre nézve a szükséges intézkedéseket megteszik. — *Tüz a Rhédey-kert mellett.* Tegnap délután nagy ijedelmet okozott a hir, hogy a nagy viharban tüz ütött ki Nagyváradon. A Rhédey-kert mögött a szemétdomb gyuladt ki, a melyet a kivonult tüzoltók csakhamar eloltottak. — *Vasuti összeütközés.* A budapest-rákosi rendező pályaudvaron aug. 6-án este Emsei Lajos mozdonyvezető egy lokomotivval és harmincz kocsival haladt a 7. számu sinpáron, midőn ugyanazon sinpáron jött vele szemben a pályaudvarból a 225. számu tehervonat. A két lokomotiv tehát összeütközött egymással, még pedig olyan erősen, hogy az összes kocsik kisiklottak, a sinek egészen meggörbültek, a rendező vonat kilencz kocsija pedig teljesen összetörött. Az összeütközésnél szerencsére senki sem sérült meg. A kár mintegy 70.000 forint lehet. — *Egyfilléres váltópénzt* nagyobb mennyiségben bocsátanak forgalomba és az állampénztárak ezentul mindenkinek tetszés szerinti mennyiségben fognak egyfilléreseket beváltani. — *Bombamerénylet.* Madridból aug. 7-ről jelentik: A radidai templomban tartott mise alatt egy férfi az oltár elé égő kanóczczal ellátott bombát tett le. Egy csendőr eloltotta a kanóczot. A tettest elfogták és még két bombát találtak nála. — *Vadászkaland a tengeren.* Hammerfestből jelentik, hogy egy megsebesült czethal a tengerben neki ment a halászcsónaknak, felboritotta azt, aminek folytán a szigonyvetők és két hajós a vizbe fulladt.

* **Szép lakás** *jutányos áron azonnal kiadó.* Bővebbet e lap szerkesztőségében.

x **A legszebb hely a városban.** A közönség egyrésze elmenekült a forró levegőjü városból, hogy a fürdőkben keressen üdülést vagy a fővárosban a kiállitás változatosságai közt sorakozzék. Akiket azonban foglalkozásuk, sorsuk ide köt a városhoz, kárpótlást keresnek estenként Nagyvárad legszebb nyári mulatójában: K á r g e r Sándor kerti helyiségében a Kálvária alatt, ahol különösen a pompás, üde levegő teszi kellemessé a tartózkodást. Különösen kedvező, hogy kellemetlen idő hirtelen bekövetkezte esetén, rendelkezésére áll az üveg terem és a tágas fedett csarnok, melyek minden dij nélkül állanak a közönség rendelkezésére. Diszes társaság szórakozik estenként a szép helyen s kiki igyekszik megszerezni azt az élvezetet, a mit legjobban kedvel. A tekepályákon az egészséges testedző játék pártolói; az asztaloknál a családok vidám csevegéssel szórakoznak; a fiatalság pedig tánczra perdül s rögtönöznek olyan tánczolást, hogy bátran megirigyelheti a legtöbb deficzitben uszó bálbizottság. A mulatóhely kitünő étkei és italai elismerést vivtak ki már régen.

Legjobb fehér és szines nyári könnyü, puha *ingek, harisnyák, zsebkendők, nyakkendők* legnagyobb választékban kaphatók **Róth M. utóda** *kalap* és *férfidivat* üzletében; ugyanottan eredeti *karlsbaldi czipők* is kaphatók.

Biharmegyei tanitók a kiállitáson.

A Budapestre felránduló h e l y b e l i lelkészek, tanitók, tanitónők, óvónők, s hozzátartozóik kéretnek, hogy j e g y f ü z e t e i k, számaik, s a legujabb utasitásokat tartalmazó nyomtatványok átvétele végett ma, vasárnap 9-én délelőtt 9 órakor — délig a tanfelügyelői hivatalban megjelenni sziveskedjenek.

Étkezésről, szállitásról, a vonaton való utazásról egyszóval mindenről a fáradhatlan vezető S i p o s Orbán tanfelügyelő gondoskodott. A 20 tagból álló bizottság nemzeti szinü gombot fog viselni. Minden résztvevő, a 114 nő is nemzeti szinü szalagot visel, melyek már készen vannak, csinosak, izlésesek, dicsérik Gulyást és Sonnenfeldet.

A helybeli bizottság tagjai: S i p o s Orbán kir. tanfelügyelő, Szemes Imre kir. s. tanfelügyelő, R é z Mihály felügyelő-igazgató, B i c z ó János, G a s p e r i k Lajos, S á n d o r Alajos, V i r á n y i Győző, M a g d i c s Károly és B a l á z s Gyula tanitó urak.

Értesités a budapesti kirándulásról.

A szeptember hó 3-án este 11 órakor a nagyváradi vasuti állomásról Budapestre menendő vonaton a kiállitás megtekintésére felutazni szándékozókat van szerencsénk értesiteni, miszerint az ezredéves országos kiállitás igazgatóságától 31838/896. sz. a. érkezett leiratban az általunk kért és a felhivásunkban közzétett kedvezmények biztositottak azon megjegyzéssel, hogy a szelvényeknek kellő időben való kiadhatása és szükséges lakások és ellátások biztositása czéljából a személyenkénti 10 frt 50 kr. összeg legkésőbb augusztus hó 18-ik napjáig a központra beküldessék.

Ismételten felkérjük a felutazni szándékozókat, hogy a fenti összeget augusztus hó 18-ik napjának déli 12 órájáig az ipartestület hivatali irodájában (Kert-utcza Nemzeti Szálloda első emelet) befizetni sziveskedjenek, mert későbbi befizetéseket elfogadni nem lehet, valamint egy harmadik felutazás sem fog csoportositttatni.

Nagyvárad, 1896. augusztus hó 8.

Bertsey György, ipgrtestületi elnök. *Jankovich János,* ipartestületi jegyző.

A HÉTRŐL.

Kánikula viharral — uborka-évad nélkül: ez a hét szignaturája politikai és társadalmi, kulturai és minden más tekintetben.

Abrándos fuvalom, lenge szellő, rakoncátlan szél, zápor, förgeteg, jégvihar, orkán: ezek a természetnek *crescendo* és *decrescendo* szoló futamai a hétről.

Fürdőzés, megázás, nátha, hurut, vonatkisiklás, népünnepély keleti reklámmal és anélkül: ezek a társadalmi változatos alakulások a hétről.

Biharmegyei tanitók népvándorlása a kiállitásra, mely ugyan a jövő hét elejére esik, de — mint minden nagy esemény — előre veti árnyékát (jobb is lesz, ha ez uem esik hátrafelé): ez a kulturálls jelentős mozzanata a hétnek.

Bánffy jön — megy, Csáky jön, Szilágyi is, Széll is — ez a politikai hirharang konditása, melyből csak annyit lehet kivenni, hogy nagy tüzveszedelem van a kormánypárton, a melyet alighanem gr. Szápáry Gyula fog eloltani.

Nem elég ez egy hétre?

Azután még holt évadról beszélnek, pedig ennek csak egyetlen egy tünete merült föl: a czápa megjelenése Fiumében. Ennek a bestiának azonban volt annyi esze, hogy a kormányválság fölmerültével villámgyorsasággal eltünt a szemhatárról, mint a krokodilus is a Vág folyóban, mely veszedelmes konkurrenciát akart csinálni a quarneroi öböl szörnyetegének.

*

A nagyváradi rendőrségnél minden csendes lett: a főkakitány Budapestre utazott, ahol semmi esetre sem fog jelentést tenni Latkóczy belügyi államritkárnak. Oh, nem!

Hanem közszemlére ki fogja állitani a nagyváradi rendőrség viselt dolgainak »*corpus delicti*«-jeit az országos ezredéves kiállitáson, amelyek körül a dervisek és fakirok *baksis-tánczot* fognak járni.

Itthon azalatt az a *hatalmas szó* az egyenlőképpen megoszlott szavazatok ellenében kimondotta, hogy: »*legyen világosság*«, és bizton hiszszük, hogy nemsokára megirhatjuk azt is; »és lőn világosság s helyreállott a rend.«

*

A Rhédey-kerti népünnepélyre vonatkozólag többen kérdést intéztek hozzánk, mi az oka, hogy a *Tiszántúl* nem hoz róla hasábos reklámokat.

A felelet nagyon bonyolult. De igyekezni fogunk teljesen s minden oldalról világosságot deriteni erre a komplikált ügyre. Eszerint:

1-ször az ünnepélyt rendező bizottság a Tiszántul czimü katholikus lapot nem értesitette egyébről annál, hogy a Tiszántul olvasóinak adományait szivesen fogadja; a többiben, ha eljönnek a Rhédey-kertbe, ott lesznek; de senki sem kötelezi őket, hogy eljöjjenek.

A többi okokat fölösleges volna elősorolnunk.

Sajnos, hogy ily jótékony czélu ünnepély rendezésénél is felekezeti előitéletek döntenek.

*

Nagyvárad hivatalos és polgár körei felváltva egyik a másikának töri a fejét azon, hogy voltaképpen mi is volt annak a fölfüggesztett rendőrbiztosnak a szándéka, mikor porzót szór a még föl nem függesztett másik rendőrbiztosnak hivatalos szobájább s iró-asztalára?

Találgatnak ide, találgatnak oda; de senki annak nyitjára nem tud jönni.

Pedig a dolog nagyon egyszerű, mint Kolumbus tojása: azt akarta értésére adni a kollegának, hogy *port hintsen a világ szemébe.*

Már most csak az a kérdés, vajjon elegendő volt-e az az adag, vagy nem jött-e már későn?!

*

A rendőrség bizonyos dolgaival ugy vagyunk egyébiránt, mint az a bizonyos szemérmes kis leány Zola regényeivel.

— Jó estét, Boriska; mondja hugának a belépő nénike.

— Ah, nénike, te vagy? Nem is hallottalak.

— Pedig elég erősen jár a szobád ajtaja. Ugy látszik, nagyon elmélyedtél az olvasásba. Mutasd! No hát, mutasd! Ej, ej! milyen sikamlós könyv! Hogy tudod te azt olvasni?

— Ugy olvasom, nénikém, hogy némely helyen pirulok. Igazán mondom.

*

Az okos feleség. Ebben a kánikulában nem csoda, ha a férj még felesége karján is megszomjazik egy pohár friss sörre. Csakhogy okos ám az asszony. Nehezen megy, amig kapaczitálja. Végre betérnek a vendéglő-kertbe.

— Igyál, lelkem; buzditja a jószivü asszonyka kedves férjét.

Ennek se kell több: egy hajtásra kiiszsza a pohár sört, abban a biztos reményben, hogy oldalbordája azért biztatta olyan nagyon, mivel egy másik pohár sört sem fog megtagadni tőle. Ennek tudatában hamnr kémszemlét tart a pinczérek után, nehogy életepárja megmásitsa a szándékát.

— Ugyan, Gyuri lelkem, minek innál még egy pohárral? szólal meg az asszony.

— Hogy minek . . . ?

— Minek hát? Hiszen egyik pohár sör olyan, mint a másik; világositja föl az okes asszony.

*

Gyöngéd czélzás. Egyik ismert turistánk a minap a svájczi hegyek közt nyakatekert utakon mászkál a vezetőjével és igen sok helyen feszületet lát annak jeléül, hogy ott valamikor baleset történt. Egyik fordulónál azonban emlékkövet lát.

— Ugyan mondja csak barátom, mit jelent ez az emlékkő? kérdi vezetőjétől.

— Ezt én állitottam. Itt e veszedelmes helyen egy utas öt forint borravalót adott, hogy bizton átvezessem arra a jó utra amott.

*

Tanács pénzügyi zavarban. Egyik város tanácsa fühöz-fához fordul kölcsönért: kiküldött megbizottai bejárták az egész pénzvilágot, kölcsönt ugyan nem kaptak, de utiköltség s napidijak fejében szép összegről szóló számlát nyujtottak be.

— Miből fizessük meg ezt a költséget? tanakodik a tanács.

Az egyik finánczkapaczitás, aki Budapesten is járt iskolába, erre sem jött zavarba.

— Csapjuk be a toronyórát! javasolja.

— *Ha vő'na!* volt a válasz.

Figaro.

Születési és halálozási statisztika.

Legutolsó kimutatásunk óta a nagyváradi anyakönyvvezetési hivatalhoz a következő születési és halálozási esetek lettek bejelentve.

Született: *27 fiu és 31 leány, összesen 58.* (Ezek közzül három halva született.)

Meghalt: 26 férfi és 24 nő, köztük a három halva születettel; összesen 50.

Igy tehát a kimutatott esetek szerint julius 28-ától kezdve a mai napig 8 emberrel fogytunk.

Az elhaltak névsora a következő: Fehér László, Balogh János, Bustye Péterné, Sinkó Katalinnak halva született leánya, Hartman Manó, Jakab Mihály, Halász Margit, Csordás György, Orbán Erzsébet, Gyulai Sándor, Bibáczy Juliánna, Burkó Márton, Komlódy Mihály, Földvári Károly, Koór Katalin, Schlézinger (halva született fiu), Berger Mór, özv. Antal Simonné, özv. Kecskeméti Sándorné, Csobán Mária, Szücs Zsuzsánna, Majoros Auréi, Kelemen Károly, Nagy Józsefné, Gávra Mihály, Gitye Nikuláj, özv. Bányai Sándorné, Kripka Mihály, özv. Fehér Károlyné, Moró Ferencz. Álgya Józsefné, Haragos Mihály, Grünstein Pinkász, Klein János, özv. Munkás Jánosné, Fejér Mária, Grishábel Alajosné, Klein Sámuel, Lőrincz Heléna.

A rendőrség által névtelenül bejelentett hirtelen elhunyt: Cselei Anna, Mille Teréz halva született leánya, Sebestyén Erzsébet, Somi Sándor, Báthori Sándor, Szenvedi Mária, Valzy Zsuzsánna, Szebeny István, Bordás Sándorné és Keszler József.

Kirándulás a városligetbe.

Szép vagy oh Városliget,
legalább nekem szép.

Akadnak emberek ebben a forró kánikulában, a kik azt mondják, hogy nem tudják mivel eltölteni az időt, mert nincs ezen a Váradon sehol egy kellemes hely, a hová az ember menekülhetne a nap izzó heve elől.

Ezek a szegény halandók bizonyosan csak hébe-hóba vetődhetnek a városliget árnyas fái alá, mert különben rögtön visszavonnák előbbi állitásukat.

Menj csak ki akár délelőtt, akár délután ott mindig látsz, hallasz olyas dolgokat, a mik lekötik figyelmedet. Ép ezért én is szenteltem egy napot arra, hogy a városliget eleven életét és mindennap előforduló szenzációját tapasztalhassam.

Elindulok jókor reggel. Alig teszek egy pár lépést, benne vagyok a zajos és mozgalmas életben, a mihez képest a párisi Elysée mező csak kis Miska.

Jönnek a fugyivásárhelyiek be a piaczra árulni, utközben pedig csevegnek arról, hogy mi mindent látott Vass Pityu a multkor a szinházban, valami sötét titkot adtak fényes görögtüz mellett; majd áttér a beszéd fonala a nagy melegre, a mely egészen tönkre teszi a disznónak való tököt. Egyszerre csak megjelen előttük két porondi csemete, egy akkora savanyu ugorkás üveggel a honuk alatt, hogy a városliget vize is beleférne.

— Van jó teje néni?

— Hát kóstolja meg lelkem, olyan-e mint szin arany, csupa sürü.

A két kölyök belepaszmatol a kannákba, isznak egyet, mig végre a nagyobbik megszólal:

— Hát oszt hogy adja?

— Hát maguknak od'adom 2 krért, pedig ugy-e lelkem sógorasszony itt a kútháznál is ép az előbb 9 krért adtam.

— Jaj néni, nem kell, hisz méreg drága, meg a teteje le is van szedve.

— Mán mint ennek! ugyan . . . . de már ekkor csak a világba beszélt, mert a két nagyreményü ugy elchslisselt (ligeti tájszólás), mintha a föld nyelte volna el őket, (a mi ebben a tündérkertben nem is menne csodaszámba).

Később megint előtünnek, mert észrevesznek egy snyigát (ligeti nyelven oláh paraszt), a mint a hátán czipeli be a gyümölcsöt.

— Te vajjon mit hoz a snyiga? kérdé az egyik.

— Majd megdézsmáljuk, akármit hoz, mondá a másik.

A snyigát megállitják, hogy vesznek majd tőle borizü almát. Jól belemarkolnak a puttonyba és aztán elplédiznek, (detto ligeti virágnyelv) mert az is drága. A Körös partján megállapodnak, én pedig tovább ballagok, játszi szellő lebegtetvén, az izzadtságot törlő zsebkendőmet.

És mit látok. Hogy egy böndő (magyar paraszt) borotválja a másikat, letelepedve a füre. Elmerengve e testvériségen egyszerre élénk zaj, akarom mondani trombitálás és dobolás összhangzása, ráz fel elmélkedésemből.

Ezen oly hirtelen keletkezett zaj, annyira megriasztja a böndőt, hogy borotvájával belevágott a másik arczába. Erre az is felugrik és elkezdenek veszekedni. De mégis csak megunják és folytatják tovább a szakáltalanitási müvészetet. Készen vannak. A bakák pedig teljes tüdővel fujják a marschot és a czapinstrángot s verik a tagravertet.

Egyszerre a Körösből zaj üti meg füleimet. Na már ha itt vagyok megnézem. A fürdőző és hüsölő közönség elé a következő látvány tárul.

A dézsmáló fürdik a szó szoros értelmében. A mint javában ugorja az egyik a hosszu fejest, a másik meg a mikádót, ép jön arra tutajával, az öreg Dohány meg a fia bevetőzni.

— Te! menjünk a tutajra, mondá az egyik.

— Hát menjünk, hagyja helyben a másik.

Ámde Dohányék ezt nem türik szó nélkül, annyival is inkább, mert a bevető hálóval semmit se huztak ki.

— Nem mentek le innen! kontrázik a fiatal Dohány.

Egyik és másik erre eszeveszetten ugrálnak lefelé, de mivel egy oldalra törekednek, sőt még a fiatal Dohány is biztatja őket a tutaj ruddal, elannyira, hogy a tutaj megbillen s egyik és másik, a Dohány czéggel együtt benne van a vizban. Könnyü nekik, mikor ahhóz való lezsérben vannak, de Dohányék csak halász kosztümben, a mely most vizesen tapad testükhöz. Dohányék élénk szitkozódások közt feltápászkodnak, a főszereplők pedig a gáton végig futva eltünnek a hareztérről.

Tovább megyek és a szerénységnek valódi minta-képei tünnek szemeim elé A Hadady-féle mükertészeti telep mentén levő valamennyi füzfabokor alja telve édesdeden alvó emberekkel, a kik, ki tudja mióta leledzenek ez édes semmittevésben, — és ezek még sem pályáztak az alvó fakiri állásra. Némelyiket az igaz, hogy felveri a kavics és homok hordó szekeresek élénk szóváltása, de az mit sem változtat a dolgon, legfeljebb pipára gyujt és bámulja a kék eget. Közéjük vetődik néha egy rendőr (gondolom, hogy a Nr. 4), de az éppen nem törődik velök, annyira el van foglalva ideáljával, a legesinosabb ligeti nymphával.

Kirándulásom a vashidnál véget ér. Visszafordok, mire egy egy szerény férfiu fordul hozzám s czigaretta papirt kér. Adok neki.

— Ha lesz szives, egy kis belevalót is adni, mert nekem már elfogyott, könyörög tovább, kérését élénk szemjártatások közt kisérve. Teljesitem ezt a kivánságát is és nyugodtan megyek tovább, mig a kutházhoz nem érek.

És kik tünnek szemeim elé? Egyik és másik, még pedig élénk szóváltásba elegyedve az őrt álló hegykerülővel, ki nem akarja őket a hegyi utra engedni, mert gyakoriak a gyümölcs lopások. De ő rajtok fogjon ki valaki. Felmennek a vasuti töltésre és onnan meg szépen letérnek a hegy oldalra a nélkül, hogy a hegykerülő látná őket.

Délután folytatom tovább kutatásaimat. Egyedüli látnivaló ilyenkor a fürdőző közönség. De mig oda érek, végig kell mennem az eperfa ültetvényekben czéllövő és masirozó katonákon és egy csendes ugy rustico more XXI-et és ferblit játszó társaságon.

Végre a Körös mellett vagyok. Soha több embert mint a Körösben. A meddig a szem ellát csupa alak, változatos mozgás és vizlocscsanás az egész táj. Egyik jön ki a vizből, a másik meg megyen.

A melyik kijön, letelepedik a parton, előveszi elemózsiáját és nyugodtan ozsonnázik.

De őt is zaj és kiabálás szakitja félbe. Hát hogyne. Egy katonavárosi leendő honpolgárt fenyegetett vizbefullás veszedelmével a polyszemita Körös, de szerencsésen kihuzták és lábait az égfelé nyujtva élesztgetik.

Ekkor rohan elő egy m. kir. tapintattal biró rendőr, kiabálva, hogy fogják ki, fogják ki. Látván pedig, hogy ez már megtörtént, haragra lobbanva fakadt ki, hogy mikép bolonditja az ebadta kölyke a népeket.

Felemlitem még azt a szép látnivalót is, mikor egyszerre gyul ki, mindkét oldalán a Körösnek az a szép láng, a melyet a — disznó perzselő hentesek gyujtanak.

Az igaz, hogy hátra van még a »Dőry sziget.«

Na ez már nem tartozik a ligeti élet zajába, itt egész más eszközök vannak az idő eltöltésére, hogy mik azok, azt majd máskor fogja elmondani. *Vidor.*

Elemek pusztitása Biharmegyében.

— Vihar és tüz. —

Pár nap óta Biharmegyében óriási pusztitást visznek véghez az elemek. Tegnapelőtt a vihar tett kiszámithatlan károkat, különösen Nagyvárad környékén s tegnap már a vereskakas is felütötte a fejét. Röviden már hirt adtunk a Biharmegyén keresztül vonuló orkán okozta pusztitásokról, de még mindig érkeznek be tudósitások, melyek a gazdák tönkre tett terméséről s romokba döntött házakról sőt még ember áldozatról is adnak hirt.

Az orkán pusztitásai.

Ujabban *Nagyszalontáról* és Kardóról értesitettek a nagy pusztitásokról. Kardón egyetlen ház sem maradt épen, tetőzetüket letépte a szél s messze eldobta, az épülettől. Keritéseket döntött ki, sőt még az épületek falait sem kiméltе meg. Azonban sokkal nagyobbak ennél a mezőn okozott károk. A tengeri mind letörve fekszik a földön s az asztagokba rakott kévéket szanaszét szorta az óriási szél, aztán a reá következő zápor teljesen szétverte a már megszáradt gabona fejeket. A község lakói el vannak keseredve, a szörnyü csapás miatt, mely az idei gyönyörü termésük nagyrészét és ezenkivül, saját othonukat is tönkre tette.

Gyapjun.

A vihar e községben is teljes erővel tört ki. A házak fedelét letépte s 50—60 méternyire dobta el a szél az épülettől. A volt főherczegi jelenleg a báró Königsvalter Hermann tulajdonát képező parkban, a gyönyörü 12 éves fenyőfákat mind kidöntötte s tönkre tette az egész parkot. Magának az uradalomnak, több mini tizenkét ezer forintra rugó kárt okozott a szélvész. — Jelentékenyebb károk e községben is a mezőn történtek. A történt emberáldozatokról már megemlékeztünk. — A felbecsültek száma tiz volt.

Rév község második pusztulása.

Már megemlékeztünk részletesen arról a borzasztó viharról, mely a romjaiból még fel sem épült, Rév községét sujtotta a napokban. Az orkán pusztitása csak most látszik egész borzasztóságában. A 13 összeomlott házán kivül igen sok a megrongált, bedőléssel fenyegető épület; a gör. kath. templom is igen erős rongálást szenvedett.

A hivatalos jelentés is beérkezett már az alispáni hivatalhoz, a mely egész valóságban feltárja a lakosság siralmas helyzetét. Az előjáróság kéri a községekben elrendelt könyöradomány gyüjtésén felül, hogy ***Biharmegye minden községe adjon a romban heverő derék község felsegélyezésére 5—5 frtot. Ez*** az alapjában véve csekély összeg hatalmas segély lenne a nyomorban levő lakosságnak. És oly csekély e kérelem, hogy, azt, hisszük, egyetlen biharmegyei község sem tagadja meg.

Rév ujabb veszedelme.

Mintha nem akarna vége lenni a csapásnak, a mely Rév község lakosságát sujtotta. A lakosok kétségbeesve jajongnak s megrendült lélekkel tekintenek elpusztult vagyonuk romjaira.

Tegnap ismét ujabb veszedelem zudult a jobb sorsra érdemes községre.

A község belterületének pusztulása után a község határára is megjött a veszedelem. Délután 2 óra tájban ismét vésztjósló felhők mutatkoztak az égbolton s erős viharral csakhamar **borzasztó jégtömeg indult a községhatár,** letarolva mindent. **Ttyuk tojás nagyságu jég darabok verték össze a község egész határát.**

A tengeri termés, mely elég szépnek igérkezett, tönkre van téve. Nem csak a leveleket szakgatta össze a borzasztó jégvihar, hanem a növény szára is pozdorjává van paskolva. Az előbb még szép mező szivfacsaró képet mutat, le van tarolva teljesen.

A kétségbeesett nép nem tudja, mihez kezdjen.

A vihar Lessen.

A szerte dühöngő vihar Less községét sem hagyta érinthetetlenül. Ugy a községben, mint a község határán sok károkat okozott.

Cziffra Gerő tanyáján az egyik cselédház tetejét lesodorta a vihar s ugy szét szorta,

hogy a gerendát sem találják. Az ablakot kitépte s elvitte a község másik részébe.

A mezőn a terményekben igen nagy a kár.

Cséffa község lángokban.

A pár nap óta tartó vihar tegnap délután ismét erővel kitört s tépte, szakgatta a mi elébe került.

Ilyen oriási viharban a másik borzasztó elem: a tüz riasztotta fel Cséffa község apraját-nagyját.

Iszonyu félelem lepte meg a községben otthon levőket, mikor meglátták, hogy az orkán közepedte az egyik ház lángba borult.

Rémes sikoltások, »Tüz van!« és »Tuláj!« — kiáltások rémes hangja töltötte be a községet.

A lakosság, különösen a férfiak jó része a mezőn foglalatoskodott s a harangok folytonos csengéséből, meg a község felett pirosló lángtengerből és gomolygó füstoszlopból sejtette a veszélyt s futott otthonához, hogy megmentse, a mit lehet, családját, egész életének véres verejtékkel összegyüjtött eredményét, csekély vagyonkáját.

Beöthy Pál, főszolgabiró, a község előljárósága azonnal intézkedtek, hogy a községet megmentsék a végpusztulástól. De daczára minden fáradozásnak a tűz roppant gyorsasággal terjedt. **Alig pár percz alatt 12 házat boritott el a láng.**

Az oltás nagyon nehezen ment, mert nem volt elég viz.

A szomszédos községek lakossága, oltószerekkel mi hamar megjelentek Cséffán s igazi odaadással működtek közre a tüz terjedésének meggátlásán.

Nagyváradra a hivatalos értesités délután 2 óra után jött meg. Dr. *Beöthy* Pál, főszolgabiró tudatta *Szunyngh* Péter alispánnal, hogy Cséffa község lángokban áll; 12 ház ég. Egyuttal tűzoltó segélyt kért.

A távirat, természetesen nagy részvétet keltett a vármegye házán s gyorsan elterjedt a városban a nagy tüzeset hire.

Szunyogh Péter alispán azonnal értesitette Mezey Mihályt, a nagyváradi önkéntes tüzoltó-egylet főparancsnokát a veszedelemről s közölte vele a táviratot. Tekintettel azonban az akkor Nagyváradon dühöngött szélviharra, Mezey Mihály a legnagyobb sajnálattal bár, de tüzoltó segélyt nem adhatott.

Délután 4 óra után ujabb sürgöny érkezett az alispáni hivatalhoz, a mely már örvendetesebb hirt hozott.

A főszolgabiró jelentette, hogy a körüllevő községek segitségével sikerült a tüzet lokalizálni s megmenteni a községet az elhamvadástól.

SZINHÁZ.

Sötét titok

— Augusztus 8. —

Utoljára szavalta el tirádáit Janovits Jenö, végre. — későn, de mégis elég jókor, — utoljára hallotta a közönség, hogy óvakodjatok a zsebtolvajoktól, — no meg a »sötét titoktól,« közben jóleső kedélyesség között azért hivogatták ki a vizben szereplő művészeket, kik ugylátszik, a vizben nem tudnak uszni. Nevetés, — ez a legnagyobb megölője minden rémdrámának, — később kopogás és állandó derültség között temették el ezt a nemes darabot, a reprise, reménye nélkül. Mint mikor a nagyszobából végre eltávolitanak egy oda nem való butordarabot, oly szivesen vette a közönség a darab műsorról való levételét.

Ezzel azonban nem tekinthetjük elintézettnek a kérdést, mely a nyári idénynek vendégszereplésekkel való élénkitésére vonatkozik. Ez elvégre is a közönség érdeke, mely vágyik már egy kis üditő ováczióra a sok unalmas est után, változatosság volna szükséges, mert minden előadás jó csak az unalmas nem, s ebben nincs változat. *sz. d.*

Hirek a szinkörből. A jövö hét müsora igen érdekesen van összeállitva, a mennyiben egy pompás operette ujdonság a Királyné dragonyosa premiereje és azonkivül két érdekes vendégszereplés is lesz. Az egyik vendégszereplő Vidor Dezső lesz, a debreczeni színház bonvivan szinésze, városunk szülöttje, a ki is a Három testőr vigjátékban lép föl Rátky szerepében. A másik vendég Amon Margit, szintén városunk szülöttje, Rákosi Szidi iskolájának sikeresen végzett növendéke, Bányamester operettében a Nelly szerepét jatsza. — Ma este a Gyerek asszony kerül bemutatóra. A főbb szerepeket S. Áldor Juliska, Turcsányi Olga, Vendrey, Kassay, Váradi Miklós és Rózsahegyi játszák. — Hétfőn adják a Fekete orvost, Anicet és Dumanóin hatásos drámáját. A czimszerepet E. Kovács Gyula, Laint Luce lovagot Klenovics György, (aki most tért haza egy havi szabadsága után). De la Raynerie Panline-t e pompás drámai szerepet György Ilona, a Marquisnét Laczkó Aranka játszák.

Játékrend a budapesti magy. kir. operában 1896. augusztus 10-től augusztus 16-ig. Hétfőn augusztus 10-én: Nürnbergi Baba, Ércz Ember Abrányiné, Müller, Beck, Dalnoki közremüködésével; kedden augusztus 11-én: Parasztbecsület, Korrigán. Közremüködik Vasquez, Válent, Gábos, Müller, Arányi, Várady; szerdán augusztus 12-én: A bibliás ember, játsza Ábrányiné, Hilgermann, Arányi, Dalnoki Hegedüs, Szendrői, Takáts; csütörtökön augusztus 13-án: Jó éjt Pantalon ur, Róaert és Bertram Ábrányiné, Kaczér, Válent, Müller, Dalnoki Hegedüs, Várady, Carbone, Pini közremüködéseivel; pénteken augusztus 14-én: nincs előadás; szombaton augusztus 15-én: A bolygó hollandi, játszák Rotter, Válent, Arányi, Beck, Kiss, Szendrői; vasárnap augusztus 16-án: Tannhäuser. Vasquez, Kaczér, Arányi, Ney D., Takáts, Rittershaus közremüködésével.

Heti müsor.

Vasárnap: *Gyerek asszony*, Uj énekes szinmü.

Hétfőn: *Fekete orvos.*

Kedden: *Három testőr.* (Vidor Dezső vendég föllépte.

Szerdán: *Királyné dragonyossa.* I-ször.

Csütörtökön: *Bányamester* (Amon Margit vendég föllépte.)

Pénteken: *Szókimondó asszonyság.*

Szombaton: *Goldstein Számi*

Vasárnap este: *Éjjel az erdőn.*

Igazságszolgáltatás.

Jegyek a szerdai végtárgyalásra. A Pável féle tüntetés ügyében szerdán tartandó végtárgyalásra, tekintettel a szük helyiségre és a közönség körében uralkodó érdeklődésre, csak jegygyel lehet belépni. Jegyek a kir. törvényszék büntető ügyi osztályánál Hraball Ottó jegyzőnél kaphatók,

Legény bosszu. Nagy lakzi volt Gállospetriben. Járta a táncz s a mulatókkal együtt tartott két Ottománybeli legény is, Kicsiny Jánosnos és Jakab János. A mulatság után, együtt mentek haza a falujokba. Szótlanul bellagtak egymás mellett, meg asztán egy kis bor is volt a fejökbe s csak ugy bóbiskáltak a holdvilágfénynél. Hanem Kicsiny Jánosnak hirtelen eszébe jutott, hogy neki még régi számadása van Jakabbal, ki őt egyszer összeszurkálta s most alkalmasnak látta az időt arra, hogy véglegesen leszámoljanak egymással. Hiszen a közelben nem volt senki, a megölt ajka meg némább a sirnál, a holdvilág, meg a suttogó növények nem szoktak árulókként fellépni. A bosszu vágy még jobban ittasá tette és csizmaszárából kését kirántva Jakab Jánost mellébe szurt. Tüdejét és szivburkát érte a kés s eszméletlenül rogyott össze. Igy találták még az arra járók, — vérben fetrengve — és a községbe szállitották. Nagy nehezen meggyógyult ugyan, de most is sinyli a veszedelmes szurást s nagyon gyakran szivbaj gyötri. A nagyváradi kir. törvényszék tegnap tartotta meg ez ügyben a végtárgyalást. Az ügyész szánszándékos emberölés kisérletével vádolta, azonban a törvényszék csak sulyos testi sértés büntettében találta vétkesnek és másfélévi fogházra itélte.

REGENY-CSARNOK.

A szökött leány.

— Elbeszélés. —

Irta: **Kincs István.**

Gyiróty az ágyban ülve fogadta, jobban mondva üdvözölte őket. Mosolygott. Neje alig merte kérdezni tőle, hogyan érzi magát, hiszen egy tekintet meggyőzhetett mindenkit, hogy a beteg csak kénytelen kelletlen marad az ágyban. Bámulatos változást vitt végbe rajta az öröm. Ki pár órával ezelőtt látta, nem ismert volna e beszédes eleven emberben arra a megtört, szótalan szenvedőre.

A két hölgy az ágy mellé telepedett, Béla oldalt foglalt helyet néhány lépéssel távolabb.

— Nem is képzelitek — szólt Gyiróty mosolyogva — mint örülök, ha igy együtt látlak titeket. Szeretlek benneteket s ugy-e hogy ti is szeretitek egymást?

Neje nem válaszolt, csak megindító tekintetet vetett Emiliára. S Emilia nem habozott. Szive teli volt. Őszinte érzéssel nyujtotta kezét mostohájának, ki odaadó bensőséggel szoritotta meg azt.

— S még valaki van, kit mindannyian szeretünk — folytatá a beteg ugyanazzal a jóságos mosolyával — nem volt ma még itt?

— Kicsoda, atyám? — kérdé Emilia alig észrevehető elfogultsággal.

— No hát László.

Emilia keze megremegett mostohája kezében e név hallatára. Válaszolni akart, de nem talált szavakat.

Gyirótynénak is szivéig hatottak e szavak. Most kezdett csak világosodni előtte a közelmult. Emilia elárulta titkát kezének remegésével. S az a szép asszony megrémült arra a gondolatra, hogy ennek az áldott teremtésnek ő állott utjában; hogy az az ember ő miatta vetette porba ezt a szerető szivet. Mit tehetett ő róla? Ő nem hatalmazta föl arra, hogy szemeit reá vesse. S hogy mégis megtörtént, mit csináljon? Félt attól az embertől, de szólnia nem volt szabad; nem akarta összetörni szegény leánynak, Emiliának a szivét. Egyebet se tehetett, csak futott Bogáth László elől. A maga s a Gyiróty név becsülete ezt kivánta. De az az ember üldözte. S mert szegény asszony nem bizott a maga erejében, azért ragaszkodott olyan görcsösen bátyjához, azért kérte, legyen védelmezője, azért vallott meg mindent neki. Szegény asszony azt hitte, mindez csak az ő titka; de Emilia most elárulta, hogy tud ő is felőle; elárulta, hogy csalatkozott abban az emberben. Ugyis ez a csalatkozás kergette el a szülői háztól; ez a csalatkozás idézte elő az utolsó nap közöttük azt a kinos jelenetet, melyben apja boldogságát féltette. Akkor nem értette Emiliát, de most tudja, igen tudja, hogy őt bünösnek tartja.

Őt bünösnek tartja!

A fiatal asszony szive elszorult erre a gondolatra. Hanem azért ez az egész gondolat-menet egy pillanat müve volt. Férje föltette a kérdést, valljon Bogáth László nem volt-e ma még a háznál? s erre neki kellett felelnie?

— Tegnap óta nem láttam — mondá hullámzó kebellel.

Emilia kivonta kezét mostohája kezéből s atyja csendesen folytatta tovább:

— Pedig nem soká kell már várnunk s itt lesz a nap, mikor majd örök hüséget esküdtök egymásnak. Részt veszek én is boldogságtokban. Érzem, arra fölgyógyulok.

A leány nem mondott ellent. Még mosolyt is erőltetett ajkaira. Ketten azonban jól látták, ha az édesatya nem is vette észre, hogy az a

mosoly, az a megnyugvás nem egyéb, mint áldozat, melyet a szerető leány beteg édesatyjának hoz.

S ez a kettő Gyirótyné volt, meg a bátyja.

A fiatal asszony halkan emelkedett föl helyéről. Észrevétlen intett bátyjának, Bélának, hogy kövesse s azután mindketten távoztak.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A pápa egészsège.

Róma, aug. 8. (Saj. tudósitónk távirata). A szent atya udvari orvosa a mindenfelöl jövő kérdezősködésekre megnyugtató választ adott: eszerint a pápa az időjárás rohamos változatainak behatása alatt gyöngélkedett, de most már teljesen normális állapotban van.

Orleánsi Eülöp hg. esküvője.

Páris, aug. 8. (Saját tud. táv.) A *Figaro a Soleil* és a *Gazatte de France* jelentik, hogy Órleánsi Fülöp hg. esküvője Mária Dorottya főherczegnővel októberben Bécsben lesz A franczia royalisták már előkészületeket tesznek, hogy ez alkalomra nagyobb számmal. Bécsben az esküvőn megjelenjenek. Nehogy pedig a köztársasági kormány elutazásukat meggátolja, már ki is vették utleveleiket s már Svájczba s Tirolba utaztak.

Az angol egyház és a kormány.

London, aug. 8. (Saj. tud. táv. A belügyi államtitkár, Sir Mathews Whit-Redley tegnap este konzervativek által rendezett diszlakomán beszédet mondott, melyben a kormány — ugymond — meg fogja óvni a brit birodalom épségét; meg fogja gátolni, hogy a egyház jogos jövedelmétől megfosztassék. Azután meg végül a kormány gyarmat-politikáját fejtegette.

A czàri pár Bécsben.

Bécs, aug. 8. (Saj. tud. táv.) Az itteni hofburgban már megkezdték az átalakitásokat az udvari kastély főszárnyában, melyben a czári pár itt időzése alatt lakni fog.

Európai kongresszus.

Bècs, aug. 8. (Saját tudósitónk távirata.) A krétai kérdés megoldására Pétervárra európai kongresszust hoztak javaslatba. Hir szerint Görögországot meg fogják bizni, hogy a szultán felségjogainak épségben tartása mellett Kréta szigetét megszállja s ott a rendet fentartsa.

Elmosott ünnepség.

Budapest, aug. 8. (Saját tud. táv.) A ma estére tervezett Pálmay-est a szakadó eső miatt nem volt megtartható. A közönség sem rándult föl mára nagyobb számban. Ezért az ünnepséget elhalasztották.

Merénylet Árpád-szobor ellen

Brassó, aug. 8. (Saját tudósitónk táv.) Az itt készülőben lévő Árpád-szobor ellen gaz merényletet követtek el: a talapzatot s magát a félig kész szobrot megrongálták. A merénylet szerzőiül oláhokat emlegetnek.

Föloszlatott gyülés.

Budapest, augusztus 8. (Saját tud. távirata.) A budapesti bérkocsi ipartársulat évi közgyülésén a tisztikar választása miatt rendetlenségek fordultak elő. A választás eredménye ugyanis nagy zajt s visszatetszést keltett, mivel az elöljáróság élére mind egy fogatu bérkocsisok kerültek s főképpen azért, mert ezek vitték ezelőtt nehány évvel keresztül a budapesti bérkocsi ipar tüzzel vassal való megmagyarositását. Dr. Diener Ákos ker. rendőrkapitány a gyülést többszöri figyelmeztetés után felosztatta. Az elégedetlen kisebbség egy része még az év folyamán megbánta a zajongást s elhatározta hogy Medve János elnök előtt legközelebb küldöttség utján sajnálatát fejezi ki a történtek miatt.

Orvosnő a magyar orvos egyetemen.

Budapest, aug. 8. (Saj. tud. táv.) Dr. Bloom Seliua amerikai születésü orvosnő, dr. Kerschbaumer Róza hirneves szemorvosnő volt assistense, Lipcséből, a hol Sattler tanár szemklinikáján dolgozott, most hosszabb tartózkodásra Budapestre jött, hogy az egyetem szemklinikáján tovább képezze magát.

KÖZGAZDASÁG.

A borhamisitás. Elnevezhetnők vizhamisitásnak is azt a manipulácziót, a mely ellen egy tekintélyes gazdasági testület feliratot intézett a kormányhoz. Ma már azt hiszik a külföldön, hogy Magyarországon egyáltalában bor nincs, s a mi magyar bor név alatt jön forgalomba, az mind hamisitás. Igy vagyunk például valamennyi külföldi fürdőhelylyel, a hol bármily más ország bora kapható, csak magyar nem, épen azért mert egy pár kereskedő magyar faji borok elnevezése alatt hamisitványokat szállitott s ezzel a magyar borokat diskreditálta. Valóban helyén volna, hogy az ily szédelgő üzletekkel foglalkozók neveit kikutassák és közhirré tegyék. De mindenekelőtt szükséges, hogy először az országban csináljunk rendet, mert egy oly törvény, mint a mübortörvény, csak akkor ér valamit, ha szigoruan végrehajtják, már pedig köztudomásu tény, hogy e törvény mindeddig végrehajtva nincs s lekevésbbé törődnek vele a közigazgatási hatóságok, a melyeket az ellenőrzési jog megillet.

Gazdatisztek kongresszusa. A magyar gazdatisztek és erdőtisztek országos egyesületének ugy 1895. április 5-én, mint 1896. május 10-én tartott közgyülése elhatározta, hogy az ezredéves ünnep alkalmából Budapesten a II. magyar gazdatiszti kongresszust tartsák meg. E kongresszus, melynek védnökségét Darányi Ignácz földmivelésügyi miniszter vállalta el, szeptember 24-én délután fél 3 órakor lesz a kiállitási ünnepségek csarnokában. E kongresszuson csak két kérdést tárgyalnak, u. m. 1. a gazdatiszti kvalifikáczió megállapitása, 2. a szolgálatadók és gazdasági alkalmazottak közötti jogviszony törvény utján való szabályozása. Mindkét kérdésre megfelelő szakelőadó nyeretett meg s a határozati javaslatokat a kongresszust megelőzőleg a kongresszusra jelenkező tagoknak megküldik. A II-ik magyar gazdatiszti kongresszuson részt vehet minden magyar földbirtokos, földbérlő, gazdatiszt és erdőtiszt, valamint a mezőgazdasági ügyek iránt érdeklődő bármely magyar honpolgár, ki e szándékát a gazdatiszti kongresszust rendező bizottságának legkésőbb szeptember 10-ig bejelenti és a két (2) koronában megállapitott részvételi dijat e határidőig beküldi. E kongresszuson résztvevők a vasuti utazásnál abban a kedvezményben részesülnek, hogy az iroda által megszerezhető igazolvány alapján III-ad osztályu jegygyel II-od osztályon, II-od osztályu jegygyel I-sö osztályon utazhatnak. Szintén az iroda közvetitésével 5 darab kiállitási bélépő jegyet kaphatnak egy (1) forintért. Az elszállásolást illetőleg az iroda megkeresésere szivesen közvetit olcsó és megfelelő lakást. A kongresszust illető minden közlemény vagy megkeresés: A magyar gazdatiszti kongresszust rendező bizottsághoz Budapesten, IX. kerület, Lónyay-utcza 7. szám alá beküldendő.

A mezőgazdasàgi termények hamisitásáról szóló törvény és az annak végrehajtására vonatkozó rendelet az »Országos Törvénytári« szerkesztőségének hivatalos kiadásában megjelent. A füzethez részletes tartalomjegyzék és kimeritö betüsoros tárgymutató van csatolva, a mely annak áttekintését megkönnyiti és használhatóságát jelentékenyen emelni. A kiadvány az »Országos Törvénytár« szerkesztőségénél (IV. ker. Molnár-utcza 26. szám) és valamennyi hazai könyvkereskedőnél kapható. Bolti ára 50 kr.

Terménytőzsde.

Budapest, auguszt. 8.

Buza tavaszra, bácskai	6.20
» tavaszra, északi	6.21
» szeptember-októberre, bácskai	6.60
» szept.-okt.-re északi	6.62
Rozs tavaszra bácskai	3.54
Rozs tavaszra, északi	3.55
Tengeri, junius-juliusra, bácskai	0.—
» jun.-jul.-ra, északi	0.—
Repcze augusztus-szeptemberre, bácskai	10.65
» aug.-szept.re, északi	10.75

Bécs, auguszt. 8.

Buza tiszai	7.05—7.40
» bánsági	6.90—7.25
» bácskai	6.85—7.25
» szokványáru őszre	6.60—6.62
Buza szokványáru tavaszra	6.93—6.95
Rozs tiszavidéki	6.05—6.10
» szokványáru tavaszra	5.60 - 5.62
» szokványáru tavaszra	5.90—5.95
Tengeri magyar	4.05—4.12
Zab, magyar kereskedelmi	6.60—6.75

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. auguszt 8.

Magyar aranyjáradék 4%	122.40
Magyar koronajáradék	97.25
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	124.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2½%	101.75
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	122.—
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	97.75
Ifatmérési jog megváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	97.—
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön	133.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	139.—
Osztrák járadék papirban	101.50
Osztrák járadék ezüstben	101 50
Osztrák járadék aranyban	123.25
Osztrák korona járadék	101.—
1860. osztrák államsorsjegyek	145.50
Osztrák magyar bankrészvény	975.—
Magyar hitelbank részvény	387.25
Osztrák hitelintézeti részvény	359.80
Osztrák-magyar államvasuti részvény	357.50
20 frankos arany (Napoleondor)	950.—
Német birodalmi márka	58.65
London vista	119.70
Páris vista	47.55
20 márkás arany	11.72

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Rendes helyárakkal!

Uj, angol látványos szinmü, dalokkal és tánczokkal, valóságos vizzel.

Szombaton, 1896. augusztus 8-án,

a kolozsvári országos nemzeti szinház személyzetével

két előadás.

Délután 4 órakor féihelyárakkal:

Utolszor:

SÖTÉT TITOK.

(A DARC SECRET.)

Énekes szinmü 4 felvonásban.

Kezdete 4 órakor, vége 6-kor.

Este fél 8 órakor rendes helyárakkal:

Itt először;

GYEREK ASSZONY.

Uj énekes vigjáték 3 felvonásban.

Kezdete fél 8, vége 10 órakor.

Felelős szerkesztő: **CSIPPÉK FERENCZ.**

Pompás

kanári madarak

kitünő dalosok.

Fuvolázók és csattogók.

Megküldés utánvéttel.

Áruk: **8, 10, 12, 15, 20 márka.**

Nyolcz napi próbaidő.

Árjegyzékek, ellátás ingyen.

HERING W., St. Andreasban HARZ 427.

Németország. 143 5—5

1492—896. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulirott kiküldöt birósági végrehajtó ezennel közzé teszi, hogy a bpesti k. keresk. s váltó tszék 1896. évi 20631. sz. végzésével Somogyi Ignácz felperes részére, Lüttich Ödön alperes ellen 19 frt követelés és jár. erejéig elrendelt kielégitési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt 440 frtra becsült ingóságokra a nagyvárad-városi kir. járásbiróság 6687—96. számu végzésével az árverés elrendeltetvén, annak hátrány 3 frt tőke és járulékai erejéig felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna alperes lakásán Nvárad, Volfi téglagyár telepen leendő megtartására határidőül **1896. évi aug. 13. napján d. u. 3 órája** tüzetik ki, a mikor a biróilag lefoglalt 2 ló, 1 ruganyos kocsi s egyéb ingóságok a legtöbbet igérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégittetéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korában eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tünik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alólirt kiküldöttnél vagy irásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a biróság tábláján kifüggesztését követő naptól számittatik.

Kelt Nagyváradon, 1896. julius 20.

Batig Ferencz,
kir. bir. végrehajtó.

1193—896.

Felhivás.

Nagyvárad város közönsége az ujvárosi községi elemi fi- és leányiskolák elhelyezése czéljából háztelket óhajt vásárolni.

Felhivatnak tehát mindazon ház- és telektulajdonosok, akik Nagyvárad-Ujváros részben **Magyar-utcza, Teleky-utcza** és **Nagy-Körös-utczán** vagy az ezen utczák között fekvő utczákban alkalmas telekkel birnak s háztelkeiket eladni kivánják, miszerint 50 kros bélyeggel ellátott s telekkönyvi betétkivonattal felszerelt ajánlataikat, **Nagyvárad város tanácsához** czimzetten **folyó évi augusztus hó 31-én délután 5 óráig Bordé Ferencz** tanácsnokhoz (adóhivatal 7-ik számu szoba) adják be.

A benyujtott ajánlatban világosan kiteendő, hogy a tulajdonos a háztelket mily vételár mellett kész eladni? hogy a tett ajánlatot ajánlattevő magára nézve mindaddig kötelezőnek kijelenti, mig a fölött Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága jogérvényesen határozatot hoz; továbbá az ajánlatban szükséges annak kötelező kijelentése, hogy az esetben, ha Nagyvárad város törvényhatósága a telket az ajánlatban kitett feltételek mellett megvásárolja, eladó kötelezi magát, miszerint az adásvételi szerződést a felszólitástól számitott 15 nap alatt aláirja.

Az ajánlatot a ház telekkönyvileg bejegyzett tulajdonosa sajátkezüleg kell, hogy aláirja s aláirását két tanu aláirásával igazolja.

Nagyváradon, 1896. évi augusztus hó 5-én.

A polgármester helyett:

Rácz Mihály,
főjegyző.

---

3) 11—28 **Gyors és biztos segély**

gyomorbaj és annak következményei ellen!

A legjobb és leghathatósabb gyógyszer az egészség fentartására, a nedv és vérnek tisztitására és tisztántartására és jó emésztés elyidézésére a már mindenütt ismert és kedvelt

dr. ROSA-féle életbalzsam.

A legjobb és leghatékonyabb gyógyfüvekből leggondosabban elkészitve, igen hatásosnak bizonyult emésztési nehézségeknél, gyomorgörcsnél, étvágytalanságnál, savanyu büfögésnél, vértolulásnál, aranyeres bántalmaknál stb. stb. Ezen kitünő tulajdonságainál fogva, biztos és jónak bizonyult háziszerré vált.

Ára egy nagy üvegnek 1 frt, kis üveg 50 kr. Több ezer elismerő és dicsérőirat van kitéve szives betekintés végett.

Ovás! Csalódások elkerülése végett mindenkit figyelmeztetek, hogy minden üveg az egyedül általam eredeti előiras szerint készitett, dr. Rosa életlő balzsama, bék kartonba van begöngyölitve, melynek hosszoldalán »Dr. Rosa életlő balzsama, B. Fragner gyógyszertára a »fekete sashoz«, Prága 205—III. felirással van ellátva, német, cseh, magyar és franczia nyelven, honlokzatán törvényszékileg bejegyzett alábbi védjegygyel. — **Dr. Rosa életbalzsam valódi minőségben kapható a készitő főraktárában**

Fragner B., gyógyszertárában »zum schwarzen Adler« PRAGA 205—III. szám. Budadesten Török József gyógyszertárában. Az osztrák-magyar birodalom valamennyi nagyobb gyógyszertára raktáron tartja ezen életbalzsamot. Ugyanott kapható:

Prágai egyetemes házikenőcs

mindennemü gyuladás, seb és daganat ellen, több ezer köszönő irat által biztos hatásunak elismert szer.

Biztos sikerrel alkalmazható gyuladásoknál, tejrekedéseknél és emlőkeményedésnél a gyermekválasztásnál: kelevényeknél, vérdaganatnál, genyesedésnél, pokolvarnál, körömdaganatnál, kézen vagy lábon előforduló körömmereg ellen, keményedéseknél, daganatoknál, mirigydaganatoknál, elzsirosodasnál stb. Linden gyuladas, daganat, keményedés a legrövidebb idő alatt meggyógyittatik; ha azonban genyedés állt be, akkor a daganat legrövidebb idő alatt fájdalom nélkül kiszivatik és meggyógyittatik.

25 és 30 kros dobozokban.

Ovás! Minthogy a »prágai egyetemes **házi kenőcs«** igen gyakran hamisittatik, mindenkit figyelmeztetek hogy eredeti alakra szerint csakis nálam, készittetik. Az csakis akkor valódi, ha a sárga érczdobozbas a melybe töltetik, vörös használati utasitásban (9 nyelven van nyomva) és kék kartonba, mely a fentebbi védjegygyel van ellátva, van göngyölve.

Fül-balzsam. A legkipróbáltabb és számtalan kisérlet által kitünőnek bizonyult gyógyszer nagyothallók és siketek gyógyitására **1 üvegese 1 forint.**

NAGYVÁRAD-SZÖLLŐSI GŐZSÖRGYÁR

forgalom megnyitási jelentése.

Van szerencsénk tudatni, hogy a **Nagyvárad mellett fekvő Pecze-Szöllősön** ujonnan épült

SÖRFŐZDÉNKBEN

a forgalom folyó évi augusztus hó 2-án megkezdődött, a mikor is a **kiváló minőségü, megfelelő erősen főzött és kitünően érlelt**

MÁRCZIUSI és LÁSZLÓ SÖRT

áruba bocsátottuk.

Megrendelések ugy **hordók**, mint **palaczkokban** (ládánként 50 palaczkjával) **közvetlenül gyárunkból, vagy esetleg Nagyváradon** a Nagy-piacz-téri Kereskedelmi Palotában levő **városi irodánk** utján, haladéktalanul pontosan eszközöltetnek. **Nagyvárad városában házhoz szállitva.**

Kérve a mielőbbi és minél számosabb szives megbizásokat,

145 13—15

maradtunk kiváló tisztelettel

Nagyvárad-Szöllősi Gőzsörgyár.

Nyomatott laptulajdonos: Szent László-nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.

1492—896. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulirott kiküldöt birósági végrehajtó ezennel közzé teszi, hogy a bpesti k. keresk. s váltó tszék 1896. évi 20631. sz. végzésével Somogyi Ignácz felperes részére, Lüttich Ödön alperes ellen 19 frt követelés és jár. erejéig elrendelt kielégitési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt 440 frtra becsült ingóságokra a nagyvárad-városi kir. járásbiróság 6687—96. számu végzésével az árverés elrendeltetvén, annak hátrány 3 frt tőke és járulékai erejéig felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna alperes lakásán Nvárad, Volfi téglagyár telepen leendő megtartására határidőül **1896. évi aug. 13. napján d. u. 3 órája** tüzetik ki, a mikor a biróilag lefoglalt 2 ló, 1 ruganyos kocsi s egyéb ingóságok a legtöbbet igérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégittetéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korában eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tünik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alólirt kiküldöttnél vagy irásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bióság tábláján kifüggesztését követő naptól számittatik.

Kelt Nagyváradon, 1896. julius 20.

Batig Ferencz,
kir. bir. végrehajtó.

1193—896.

Felhivás.

Nagyvárad város közönsége az ujvárosi községi elemi fi- és leányiskolák elhelyezése czéljából háztelket óhajt vásárolni.

Felhivatnak tehát mindazon ház- és telektulajdonosok, akik Nagyvárad-Ujváros részben **Magyar-utcza, Teleky-utcza** és **Nagy-Körös-utczán** vagy az ezen utczák között fekvő utczákban alkalmas telekkel birnak s háztelkeiket eladni kivánják, miszerint 50 kros bélyeggel ellátott s telekkönyvi betétkivonattal felszerelt ajánlataikat, **Nagyvárad város tanácsához** czimzetten **folyó évi augusztus hó 31-én délután 5 óráig Bordé Ferencz** tanácsnokhoz (adóhivatal 7-ik számu szoba) adják be.

A benyujtott ajánlatban világosan kiteendő, hogy a tulajdonos a háztelket mily vételár mellett kész eladni? hogy a tett ajánlatot ajánlattevő magára nézve mindaddig kötelezőnek kijelenti, mig a fölött Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága jogérvényesen határozatot hoz; továbbá az ajánlatban szükséges annak kötelező kijelentése, hogy az esetben, ha Nagyvárad város törvényhatósága a telket az ajánlatban kitett feltételek mellett megvásárolja, eladó kötelezi magát, miszerint az adásvételi szerződést a felszólitástól számitott 15 nap alatt aláirja.

Az ajánlatot a ház telekkönyvileg bejegyzett tulajdonosa sajátkezüleg kell, hogy aláirja s aláirását két tanu aláirásával igazolja.

Nagyváradon, 1896. évi augusztus hó 5-én.

A polgármester helyett:

Rácz Mihály,
főjegyző.

3) 11—28 **Gyors és biztos segély**

gyomorbaj és annak következményei ellen!!

A legjobb és leghathatósabb gyógyszer az egészség fentartására, a nedv és vérnek tisztitására és tisztántartására és jó emésztés elyidézésére a már mindenütt ismert és kedvelt

dr. ROSA-féle életbalzsam.

A legjobb és leghatékonyabb gyógyfüvekből leggondosabban elkészitve, igen hatásosnak bizonyult emésztési nehézségeknél, gyomorgörcsnél, étvágytalanságnál, savanyu büfögésnél, vértolulásnál, aranyeres bántalmaknál stb. stb. Ezen kitünő tulajdonságainál fogva, biztos és jónak bizonyult háziszerré vált.

Ára egy nagy üvegnek 1 frt, kis üveg 50 kr. Több ezer elismerő és dicsérőirat van kitéve szives betekintés végett.

Ovás! Csalódások elkerülése végett mindenkit figyelmeztetek, hogy minden üveg az egyedül én általam eredeti előirás szerint készitett, dr. Rosa éltető balzsama, bék kartonba van begöngyölitve, melynek hosszoldalán »Dr. Rosa éltető balzsama, B. Fragner gyógyszertára a »fekete sashoz«, Prága 205—III. felirással van ellátva, német, cseh, magyar és franczia nyelven, honlokzatán törvényszékileg bejegyzett alábbi védjegygyel. — **Dr. Rosa életbalzsama valódi minőségben kapható a készitő főraktárában**

Fragner B., gyógyszertárában »zum schwarzen Adler« PRÁGA 205—III. szám. Budadesten **Török József** gyógyszertárában. Az osztrák-magyar birodalom valamennyi nagyobb gyógyszertára raktáron tartja ezen életbalzsamot. Ugyanott kapható:

Prágai egyetemes házikenőcs

mindennemü gyuladás, seb és daganat ellen, több ezer köszönő irat által biztos hatásunak elismert szer.

Biztos sikerrel alkalmazható gyuladásoknál, tejrekedéseknél és emlőkeményedésnél a gyermekválasztásnál: kelevényeknél, vérdaganatnál, genyesedésnél, pokolvarnál, körömdaganatnál, kézen vagy lábon előforduló körömmérgek ellen, keményedéseknél, daganatoknál, mirigydaganatoknál, elzsirosodásnál stb. Linden gyuladás, daganat, keményedés a legrövidebb idő alatt meggyógyittatik; ha azonban genyedés állt be, akkor a daganat legrövidebb idő alatt fájdalom nélkül kiszivatik és meggyógyittatik.

25 és 30 kros dobozokban.

Ovás! Minthogy a »prágai egyetemes **házi kenőcs**« igen gyakran hamisittatik, mindenkit figyelmeztetek hogy eredeti aláras szerint csakis nálam, készittetik. Az csakis akkor valódi, ha a sárga érczdobozbas a melybe töltetik, vörös használati utasitásban (9 nyelven van nyomva) és kék kartonba, mely a fentebbi védjegygyel van ellátva, van göngyölve.

Fül-balzsam. A legkipróbáltabb és számtalan kisérlet által kitünőnek bizonyult gyógyszer nagyothallók és siketek gyógyitására **1 üvegese 1 forint.**

NAGYVÁRAD-SZÖLLŐSI GŐZSÖRGYÁR

forgalom megnyitási jelentése.

Van szerencsénk tudatni, hogy a **Nagyvárad mellett fekvő Pecze-Szöllősön** ujonnan épült

SÖRFŐZDÉNKBEN

a forgalom folyó évi augusztus hó 2-án megkezdődött, a mikor is a **kiváló minőségü, megfelelő erősen főzött és kitünően érlelt**

MÁRCZIUSI és LÁSZLÓ SÖRT

áruba bocsátottuk.

Megrendelések ugy **hordók**, mint **palaczkokban** (ládánként 50 palaczkjával) **közvetlenül gyárunkból, vagy esetleg Nagyváradon** a Nagy-piacz-téri Kereskedelmi Palotában levő **városi irodánk** utján, haladéktalanul pontosan eszközöltetnek. **Nagyvárad városában házhoz szállitva.**

Kérve a mielőbbi és minél számosabb szives megbizásokat,

145 13—15

maradtunk kiváló tisztelettel

Nagyvárad-Szöllősi Gőzsörgyár.

Nyomatott laptulajdonos: Szent László-nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.